

Osnovna analiza

Strategija razvoja Općine Mače
2015. – 2020. godina

IMPRESSUM

Izdavač:

Općina Mače

Glavni urednik:

Stjepan Sokolić

Autori tekstova: Stjepan Sokolić, Nataša Hlaban, Tomislav Klobučar, Alen Hutinović, Helena Matuša, Matija Čičko, Ivana Šalković

SADRŽAJ

1	UVODNA RIJEČ NAČELNIKA	1
2	GEOGRAFSKO KOMUNIKACIJSKE KARAKTERISTIKE I PRIRODNI RESURSI	2
2.1	Geografske i klimatske karakteristike Općine Mače.....	2
2.2	Komunikacijska povezanost.....	4
2.3	Prirodni resursi i kulturna dobra	4
3	POVIJEST OPĆINE MAČE	6
4	DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE I KRETANJA.....	7
5	TRŽIŠTE RADA	12
5.1	Nezaposlenost	12
5.2	Zaposlenost	17
5.3	Korisnici mirovina	19
6	DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA	21
6.1	Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje.....	21
6.2	Srednjoškolsko i visoko obrazovanje	22
6.3	Zdravstvo.....	25
6.4	Kultura.....	25
6.5	Sport	26
6.6	Organizacije civilnog društva	26
6.7	Marginalizirane skupine i socijalna politika	27
7	KOMUNALNA I PROMETNA INFRASTRUKTURA	28
7.1	Prometna infrastruktura.....	28
7.2	Telekomunikacije.....	30
7.3	Opskrba energijom, vodoopskrba i odvodnja	30
7.4	Gospodarenje otpadom.....	31
8	LOKALNO GOSPODARSTVO.....	33
8.1	Poduzetništvo i obrti	33
8.2	Poslovna zona	35
8.3	Turizam	35
8.4	Poljoprivreda.....	35
9	STANJE OKOLIŠA	37
10	DRUGA PODRUČJA RELEVANTNA ZA RAZVOJ.....	38
10.1	Međuregionalna i međunarodna suradnja	41

11	ANALIZA KAPACITETA LOKALNE SAMOUPRAVE	42
11.1	Institucionalni okvir	44

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1 Kretanje broja stanovnika na području Općine Mače; 1953. - 2011. godina.....	7
Grafikon 2 Kretanje broja stanovnika po naseljima na području Općine Mače.....	8
Grafikon 3 Prirodni prirast na području Općine Mače.....	8
Grafikon 4 Struktura dobno-spolnog sastava Općine Mače	9
Grafikon 5 Obrazovna struktura stanovništva Općine Mače	11
Grafikon 6 Nezaposlenost muškaraca i žena te ukupna nezaposlenost na području Općine Mače; 2010. - 2014.12	
Grafikon 7 Usporedba broja nezaposlenih na području Općine Mače sa susjednim jedinicama lokalne samouprave od 2010. - do 2014. godine.....	13
Grafikon 8 Kretanje stope nezaposlenosti na području Općine Mače i susjednih JLS.....	14
Grafikon 9 Nezaposlenost na području Općine Mače s obzirom na dob i spol; 2014.godina	15
Grafikon 10 Struktura nezaposlenih osoba s područja Općine Mače s obzirom na trajanje nezaposlenosti u 2014. godini.....	16
Grafikon 11 Obrazovna struktura nezaposlenih osoba s područja Općine Mače; 2014. godina	17
Grafikon 12 Struktura zaposlenih osoba na području Općine Mače.....	18
Grafikon 13 Kretanje broja zaposlenih na području Općine Mače i susjednih jedinica lokalne samouprave.....	19
Grafikon 14 Broj učenika prema vrsti upisane srednje škole.....	23
Grafikon 15 Poljoprivredno zemljište prema namjeni na području Općine Mače.....	36
Grafikon 16 Kretanje prihoda, rashoda i suficita/deficita u proračunu Općine Mače; 2009. - 2014. godina	42
Grafikon 17 Struktura proračunskih prihoda Općine Mače u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine ..	43
Grafikon 18 Struktura proračunskih rashoda Općine Mače u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine .	44

POPIS TABLICA

Tablica 1 Kulturna dobra na području Općine Mače.....	5
Tablica 2 Obrazovna struktura stanovništva Općine Mače	10
Tablica 3 Korisnici mirovina, radni staž i prosječni iznos mirovina na području Općine Mače.....	20
Tablica 4 Struktura izdataka namijenjenih predškolskom odgoju: 2009.-2014.godina	21
Tablica 5 Struktura izdataka namijenjenih osnovnoškolskom obrazovanju:2009. - 2014.....	22
Tablica 6 Izdaci namijenjeni srednjoškolskom obrazovanju; 2009. - 2014. godina	24
Tablica 7 Studenti s područja Općine Mače; 2011. godina	24
Tablica 8 Izdaci namijenjeni visokom obrazovanju; 2009. - 2014. godina	25
Tablica 9 Izdaci namijenjeni kulturi; 2009.- 2014. godina	26
Tablica 10 Izdaci namijenjeni sportu; 2009. - 2014. godina.....	26
Tablica 11 Izdaci za provođenje mjera socijalne politike; 2009. - 2014. godina	27
Tablica 12 Cestovna mreža na području Općine Mače	28
Tablica 13 Izdaci za razvoj i održavanje prometne infrastrukture; 2009. - 2014. godina	30
Tablica 14 Poslovni rezultati poduzetnika s područja Općine Mače	34
Tablica 15 Projektni prijedlozi na području općine Mače.....	40

POPIS SLIKA

Slika 1 Administrativna podjela Općine Mače.....	2
Slika 2 Karta prometnica na području Općine Mače.....	29

1 UVODNA RIJEČ NAČELNIKA

2 GEOGRAFSKO KOMUNIKACIJSKE KARAKTERISTIKE I PRIRODNI RESURSI

2.1 Geografske i klimatske karakteristike Općine Mače

Općina Mače je jedinica lokalne samouprave osnovana i prostorno utemeljena Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Općina Mače zauzima sjeveroistočni dio Krapinsko-zagorske županije čije teritorijalne granice Općine su: Grad Zlatar, te Općine: Zlatar Bistrica, Mihovljan, Novi Golubovec, Lobor i Bedekovčina. U sastavu Krapinsko-zagorske županije Općina Mače s površinom od 27,88 km² teritorijalno spada u manje općine i zauzima svega 2 % teritorija Županije. Teritorij Općine proteže se u smjeru sjever - jug i zauzima središnji dio doline potoka Velika i pobrđa južnih padina Ivančice. Cijela Općina broji 9 naselja: Delkovec, Frkuljevec Peršaveski, Peršaves, Vukanci, Mali Komor, Veliki Komor, Mače, Veliki Bukovec, Mali Bukovec (Sl. 1).

Slika 1 Administrativna podjela Općine Mače

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Krapinsko-zagorske županije

Na teritoriju Općine možemo razlikovati:

1. Zagorske brege sa značajnom dinamikom terena na gotovo dvije trećine teritorija
2. Doline uz potoke Velika, Sutinska i Reka
3. Padine vinograda i voćnjaka
4. Poljoprivredne površine blaže topografije
5. Šumske površine inkorporirane u raznolikom krajoliku
6. Zone termalne vode
7. Zonu napuštenog kamenoloma

Brežuljci su pretežito pokriveni šumskim raslinjem, voćnjacima i vinogradima dok su doline pretežito pokrivena poljoprivrednim površinama, ali se u vizurama krajolik značajno razlikuje u ovisnosti o klimatskoj izloženosti padina brijega.

Općina ima i velik potencijal u poljoprivredi – cca 66% teritorija Općine zauzimaju poljoprivredne površine. Prema kategorizaciji tala spada u vrijedna tla druge i treće kategorije s izrazito velikim površinama vrijedne P2 kategorije u dolini rijeke Velika te je izrazito povoljna za razvoj poljoprivrede i stočarstva. Te poljoprivredne površine su iskorištene kao livade i oranice, a najčešće kulture koje se proizvode su kukuruz, ječam, pšenica, krumpir i sl. Istovremeno, brežuljkasti dijelovi Općine istočno i zapadno od doline predstavljaju izrazito povoljne površine za razvoj voćarstva i vinogradarstva.

Opće karakteristike klime kontinentalno-humidnog tipa karakteristične su i za područje Krapinsko-zagorske županije i za Općinu, s time da je važno napomenuti da je mikroklima nešto blaža i toplija u odnosu na susjedne, naročito sjeverne Općine Županije.

Na klimu utječe opća atmosferska cirkulacija uvjetovana geografskom širinom, utjecajima Panonske nizine i planinskog sustava Alpa i Dinarida te reljef razmatranog područja. Klimatske karakteristike određuju umjereno kontinentalnu klimu bez negativnih ekstremnih stanja te klima ne predstavlja ograničenje u organizaciji prostora. Maksimalne padaline su u periodima svibnja, lipnja ili srpnja odnosno rujna ili listopada u količini od 900 do 1100 mm. Najniža temperatura s prosjekom od $-0,8^{\circ}\text{C}$ zabilježene su u siječnju, a maksimalne u srpnju s prosjekom $19,7^{\circ}\text{C}$, godišnji prosjek iznosi 10°C . Srednje godišnje trajanje sisanja sunca iznosi između 1800 i 1900 sati, a srednji godišnji broj vedrih dana iznosi 66 dana. Maksimalna visina snježnog pokrivača može iznositi 97cm, srednji godišnji broj dana s više od 30 cm snijega je između 5 i 10 dana, a srednji broj dana sa snijegom iznosi 23-27 dana. Magla je češća u hladnijoj polovici godine, ali je ta klimatska pojava ovisna o mikrolokaciji i nadmorskoj visini – prosječni broj dana godišnje – 56 (Krapina). Na području Općine razlikujemo tekućice i podzemne vode. Tekućice pripadaju desnoobalnim pritocima rijeke Krapine (lijevoobalni sliv rijeke Save) koje se dreniraju s južnih obronaka Ivančice. Glavne tekućice su potoci: Velika, Sutinska i Reka.

Podzemne vode dijele se s obzirom na hidrogeološke karakteristike na:

- Temeljna gorja (krajnji obronci Ivančice)
- Tercijarni sedimentni kompleks (bregoviti predjeli)
- Zone kvartarnih naslaga (doline i usjeci)

U krajoliku Općine Mače razlikuju se vegetacija brdsko/bregovitog područja i vegetacija dolinskog područja. Prirodna vegetacijska osnova u brdsko/bregovitom području su staništa šume hrasta kitnjaka, no ekološki povoljne zone za ratarstvo uvjetovale su krčenje i sječu, a na strmim i hladnim obroncima sačuvane su pojedine šumske zajednice koje se razlikuju raznolikošću biljnih vrsta. Poljodjelske površine s različitim uzgojenim kulturama formiraju tipični rastočeni zagorski valoviti mozaik oranica, livada i pašnjaka. Većinom su uzgojene kulture koje se stalno mijenjaju, a od trajnijih kultura ističu se vinogradi uzgojeni na izloženim, osunčanim obroncima te voćnjaci u blizini naselja i zaseoka. Vegetacija dolinskih područja uz osobit je biotip uvjetovana topografski, litološkom građom, tipovima tala, mikroklimatskim uvjetima, hidrografskim uvjetima i antropogenim faktorom. Utjecaj djelovanja poplavnih i podzemnih voda ključni je faktor formiranja prirodnog staništa šumske zajednice hrasta lužnjaka, običnog graba, klena, divlje kruške te bukve i crnogorice. Sloj grmlja je obilan i raznovrstan: glog, svib, kupina, kalina, šaš i dr., a osnovno fizionomsko obilježje daju različiti tipovi dolinskih livada, ratarske kulture, vegetacija močvarica i fragmenti šumaraka.

2.2 Komunikacijska povezanost

Općinsko središte Mače smješteno je u dolini na križanju prometnica za naselja Zlatar, Novi Golubovec, Mihovljan, Zlatar Bisticu i Zabok, ali je prometno inferiorno locirano u odnosu na važnije prometnice Zagreb-Varaždin i Zagreb-Macelj. Cestovni pravci u dolinama rijeka oduvijek su bili značajni za razvoj i povezivanje s ostalim naseljima. Relativna blizina Zagreba trebala bi osigurati izletnički turizam, ali za sada se još uvijek malo toga poduzima da bi teritorij iskoristio navedene prednosti. Jedna od posebnosti teritorija su povoljne karakteristike za stalno stanovanje: reljefne, klimatske, prometne i ostale karakteristike, kao i blizina većih središta Krapine, Zaboka i Zagreba koje bi trebale rezultirati migracijskim trendom iz većih gradova. Međutim, migracije iz tih gradova nisu pojačane zbog ekonomskih faktora, prvenstveno visoke stope nezaposlenosti.

2.3 Prirodni resursi i kulturna dobra

Gotovo cijeli prostor Općine izložen je antropogenim utjecajima tako da se ne može govoriti isključivo o prirodnom krajoliku već je sve kulturni krajolik s time da su neke mikro lokacije ostale pošteđene. Prostornim planom Krapinsko-zagorske županije zaštićeni su u kategoriji zaštite krajolika (prirodni i kultivirani prostor):

- širi lokalitet Sutinskih Toplica
- doline potoka Sutinska, Reka i Velika
- predio Strugača

Na teritoriju Općine utvrđeno je zaštićeno područje Sutinskih Toplica u kategoriji značajnog krajolika, a sukladno Zakonu o zaštiti prirode rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode Broj:UP/I 1.1981 od 20. siječnja 1981. godine. Odlukom o proglašenju područja Sutinskih Toplica značajnim krajolikom određene su granice obuhvata. Značajni krajolik je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno-

povijesne vrijednosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje, namijenjen odmoru i rekreaciji ili osobito vrijedni krajobraz. Kulturni krajolik se definira kao zemljopisno područje povezano s povijesnim djelovanjem, događajima i osobama, a uključuje prirodne i kulturne sastavnice, odražava kulturne i estetske vrijednosti te sadrži svojstva kulturnog naslijeđa. Na području Općine Mače nalaze se bazeni s termalnom vodom, dok se izvor i stari dio kompleksa nalazi na području susjedne Općine Mihovljan. Današnje Sutinske toplice u vlasništvu su društva „Ivančica“ d.d. Zlatar, raspolažu s tri otvorena bazena, dva velika i jednim dječjim bez smještajnih kapaciteta. Voda u bazene dolazi iz staroga kompleksa Sutinskih toplica. Ljekoviti izvori imaju toplinu između 32,3 i 34,3°C, a voda je prikladna za liječenje i rehabilitaciju reumatskih i ginekoloških bolesti. Ispred bazena nalaze se kontejneri u kojima se nalaze sanitarije i garderoba. Društvo „Ivančica“ d.d. Zlatar ima koncesiju nad bazenima do 2018. godine, a od 2013. godine nije otvorila bazene za kupače zbog nedostatka financijskih sredstava za potrebna ulaganja. Iako zbog svega navedenog toplice imaju velik potencijal za razvoj turizma i lječilišnog kupališnog kompleksa, zasad nisu u funkciji te čekaju ozbiljnog investitora.

Pored prirodne baštine, na području Općine Mače nalazi se i vrijedna kulturna baština. Popis kulturnih dobara koja se nalaze na području Općine Mače i koja su evidentirana u Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske dan je u Tablici 1.

Tablica 1 Kulturna dobra na području Općine Mače

Naziv kulturnog dobra	Oznaka	Vrsta
Crkva Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije i župni dvor	Z - 2234	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno
Kapela sv. Margarete	Z - 2847	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno
Crkva sv. Benedikta	Z - 2841	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Izvor: Ministarstvo kulture; Registar kulturnih dobara, 2015. godina

Godine 1574. u Maču je izgrađena crkva Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije koja postaje sjedištem župe. To je jednobrodna građevina s polukružnim svetištem, barokizirana u 18. stoljeću. Ima dvije bočne kapele, portal i zvonik ispod kojeg je sakristija. Crkva je kompletno uređena i u njoj se redovito održavaju mise za mještane Općine Mače i susjednog Poznanovca. Župni dvor je prava kulturno-povijesna rijetkost, ne samo za Mače i Zagorje, nego i za cijelu Hrvatsku. Stari farof je 1965. godine proglašen republičkim spomenikom kulture prve kategorije i od tada se nalazi pod zaštitom države. Trenutno nije u funkciji i treba potpunu sanaciju i uređenje. Kapela sv. Margarete nalazi se u naselju Peršaves. Započeti su radovi na obnovi temelja kapele, a povremeno se tamo održavaju mise. Crkva Sv. Benedikta nalazi se u Velikom Komoru, uređena je izvana, no potrebno je uređenje iznutra. Povremeno se tamo održavaju mise.

3 POVIJEST OPĆINE MAČE

Toponim Sutinsko se spominje prvi puta 1258. godine, a najstariji pisani spomen imena Mače potječe iz 15. stoljeća, Mače se tako prvi put spominje u pisanim dokumentima 1444. godine kao župa. Crkva u Maču, sagrađena u 16. stoljeću, postaje župnom crkvom pa se Mače razvija kao administrativno središte toga kraja. Političkim i upravnim promjenama kroz povijest, Općina Mače pripadala je od 1780. sve do 1993. godine različitim upravno-teritorijalnim sustavima, kada je osnovana Općina Mače kakva djeluje i danas.

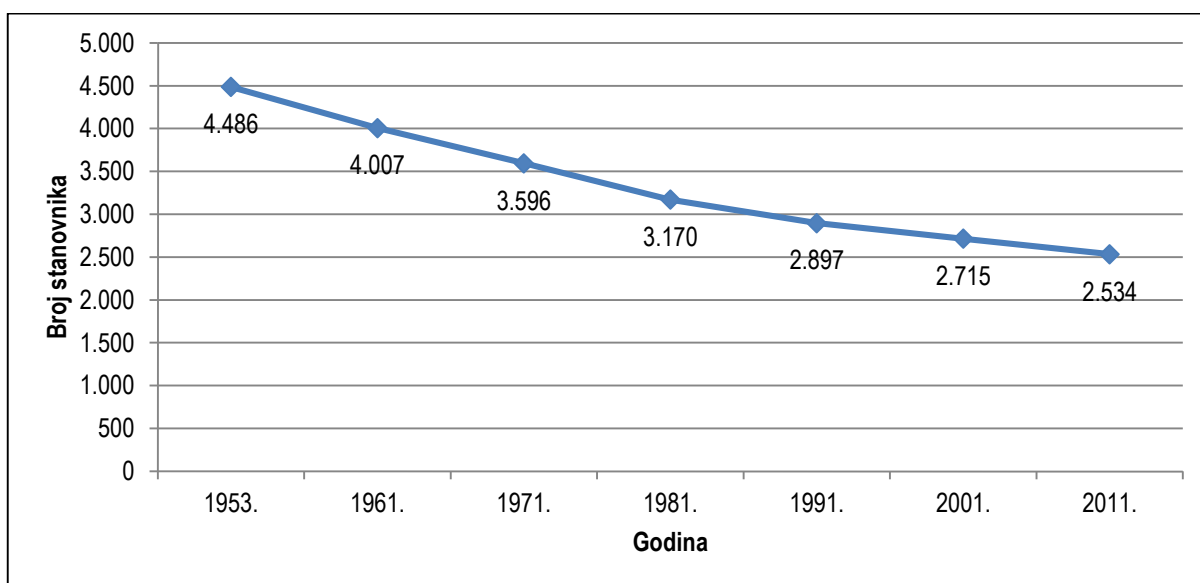
Prvi spomen upotrebe termalne vode iz Sutinskog potječe iz 17. stoljeća, a u 18. stoljeću ove se toplice već spominju kao pogodne za liječenje osobito ženskih bolesti i reumatizma. Na čitavom području od Poznanovca do Sutinskih toplica djelovale su, gotovo dva stoljeća, plemićke obitelji Sermage i Ritter. Te dvije obitelji uredile su Sutinske toplice i održavale građevni dio i parkovni ambijent starog kupališnog kompleksa. Zemaljska vlada je pred kraj 19. stoljeća Sutinsko proglasila lječilištem nakon čega je uslijedio razvoj toplica. Nakon Drugog svjetskog rata lječilišna zgrada, kao i lječilišni turizam nestaju. Nepunih dvadesetak godina kasnije izgrađeni su samo vanjski bazeni sportsko-rekreacijskog kompleksa na području Velikog Komora. Nakon pretvorbe društvenog vlasništva zemljišta Sutinske toplice prešle su u vlasništvo trgovačkog društva „Ivančica“ d.d. iz Zlatara. Danas su toplice zatvorene za kupaće i zapuštene. Od ostalih značajnijih gospodarskih, odnosno poljoprivrednih aktivnosti tijekom povijesti, na području Općine Mače značajna zadrugarska tradicija. Između dva svjetska rata u Maču je djelovala Hrvatska seljačka privredno-proizvođačka zadruga „Sijač“ s osnovnom zadaćom opskrbe poljoprivrednika za ratarsku proizvodnju, a kasnije i Nabavno-prodajna zadruga koja je zadrugare opskrbljivala repromaterijalom te se bavila otkupom i prodajom stoke, a kasnije i trgovinom industrijskom robom. Zadruga je imala svoje prodavaonice, gostionice, mesnicu, skladište za otkup poljoprivrednih proizvoda te vlastito poljoprivredno gospodarstvo na području današnje Općine Mače. Nakon osamostaljenja Republike Hrvatske 1991. godine zadruga je završila u stečaju i likvidaciji. Na mačanskom području bila su u funkciji dva rudnika: u Maču kod zaselka Posarići i u Malom Bukovcu. Postojao je i kamenolom „Sutinsko“ u Velikom Komoru.

U Općini postoji kontinuitet društvenog života kroz udruge i različite društvene inicijative od kojih su se mnoge održale do danas. Pa tako Dobrovoljno vatrogasno društvo u Maču osnovano 1910. godine postoji još danas. Također, Nogometni klub „Gaj“ s nogometnom tradicijom od 1927. i Lovačko društvo „Fazan“ osnovano 1945. godine djeluju na području Mača i danas. Značajno kulturno-umjetničko društvo „Ljudevit Gaj“ koje broji preko 130 članova, danas broji 35 godina tradicije. Neprekidno od 1861. godine do danas djeluje pučka osnovna škola u Maču. Škola se nadograđivala 1970. godine dodatnim učionicama, zbornicom i sanitarnim čvorom, a 2010. godine dobiva školsku sportsku dvoranu.

4 DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE I KRETANJA

Na temelju podataka dobivenih iz popisa stanovništva provedenog 2011. godine, u 9 naselja u sastavu Općine Mače živjelo je 2.534 stanovnika što predstavlja nastavak trenda smanjenja stanovnika budući da je prema podacima iz popisa stanovništva iz 2001. godine na području Općine živjelo 2.715 stanovnika. Smanjenje broja stanovnika također je uočljivo na županijskoj i državnoj razini. Detaljan prikaz kretanja broja stanovnika Općine Mače od sredine 20. stoljeća do danas dan je na Grafikonu 1.

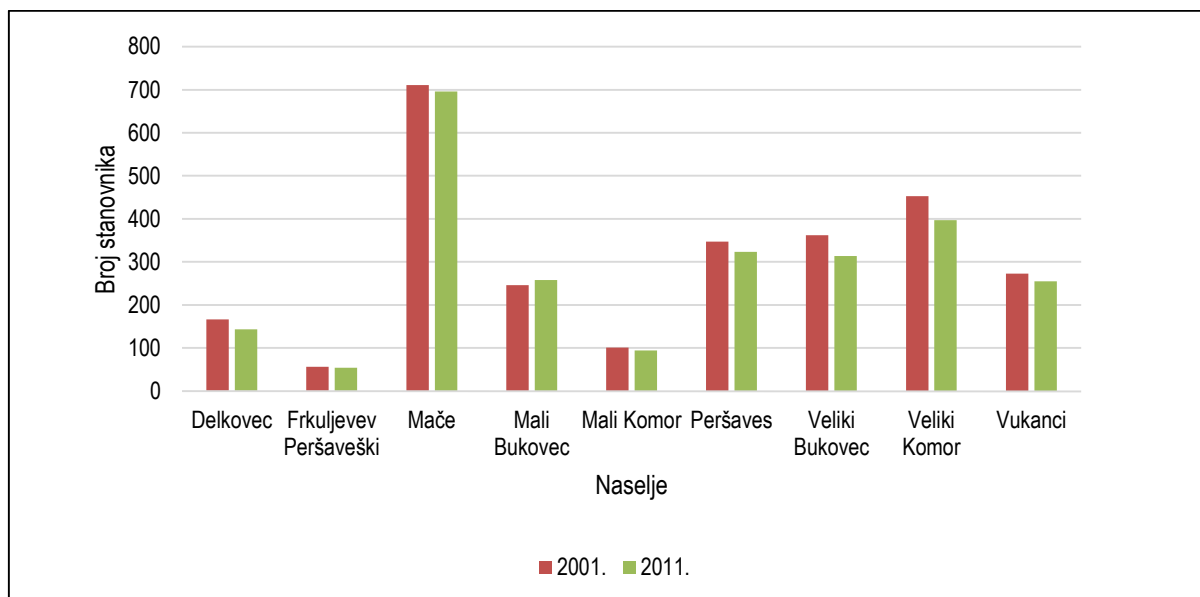
Grafikon 1 Kretanje broja stanovnika na području Općine Mače; 1953. - 2011. godina

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Gledajući kretanje broja stanovnika po naseljima koja su u sastavu Općine Mače primjetno je smanjenje broja stanovnika u većini naselja. Izuzetak od tog trenda je samo naselje Mali Bukovec (s 246 stanovnika u 2001. godini na 258 stanovnika u 2011. godini). Do najvećeg smanjenja broja stanovnika došlo je u naseljima Delkovec (sa 166 stanovnika u 2001. godini na 143 stanovnika tijekom 2011. godine), Veliki Bukovec (sa 362 stanovnika u 2001. godini na 314 stanovnika tijekom 2011. godine) i Veliki Komor (sa 453 stanovnika u 2011. godini na 397 stanovnika tijekom 2011. godine). Kretanje broja stanovnika u naseljima u sastavu Općine Mače u razdoblju od 2001. do 2011. godine prikazano je na Grafikonu 2.

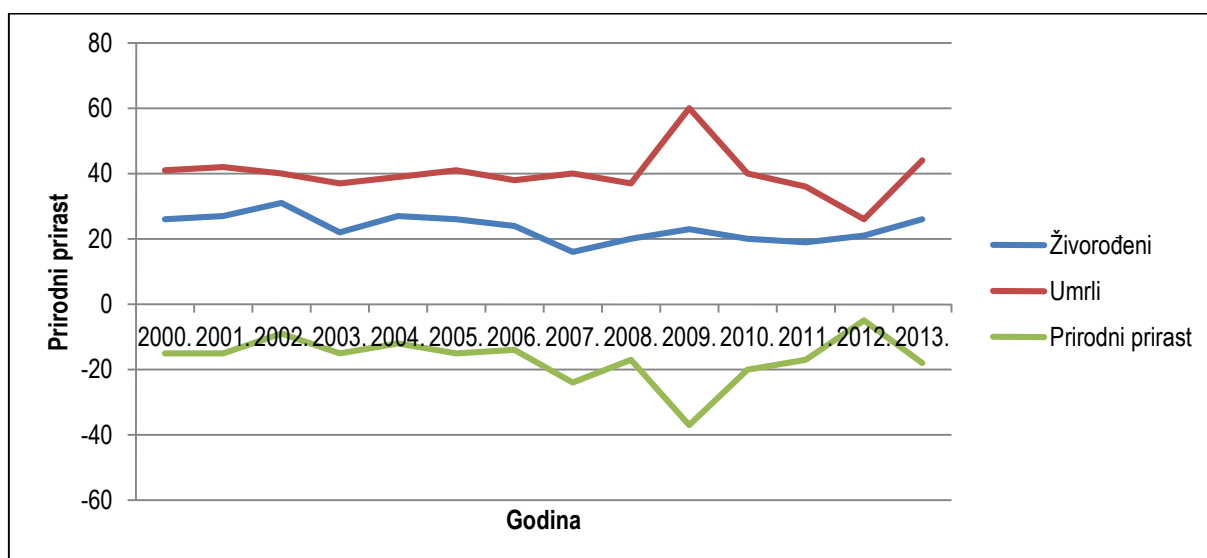
Grafikon 2 Kretanje broja stanovnika po naseljima na području Općine Mače

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Smanjenje broja stanovnika može se pripisati starenju stanovništva i iseljavanju mlađe populacije u urbane sredine radi posla i boljih životnih uvjeta. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku tijekom 2013. godine u Općini Mače rođeno je 26 djece, a umrle su 44 osobe što predstavlja negativni prirodni prirast od -18. Općenito, u vremenskom razdoblju od 2000. do 2013. godine na području Općine Mače bilježi se negativan prirast. Najveći negativni prirast zabilježen je 2009. godine (-37), a slijede 2007. i 2010. godina kada je prirodni prirast iznosio -24 odnosno -20. Zabrinjavajuće je što je gotovo svake godine broj umrlih u prosjeku dvostruko veći od broja rođenih. Negativni prirodni prirast na području Općine Mače u najvećoj mjeri odgovara kretanjima na području Krapinsko-zagorske županije budući da se u vremenskom razdoblju od 2000. do 2013. godine kontinuirano bilježi negativni prirodni prirast. Prikaz kretanja prirodnog prirasta na području Općine Mače u vremenskom razdoblju od 2000. do 2013. godine dan je na Grafikonu 3.

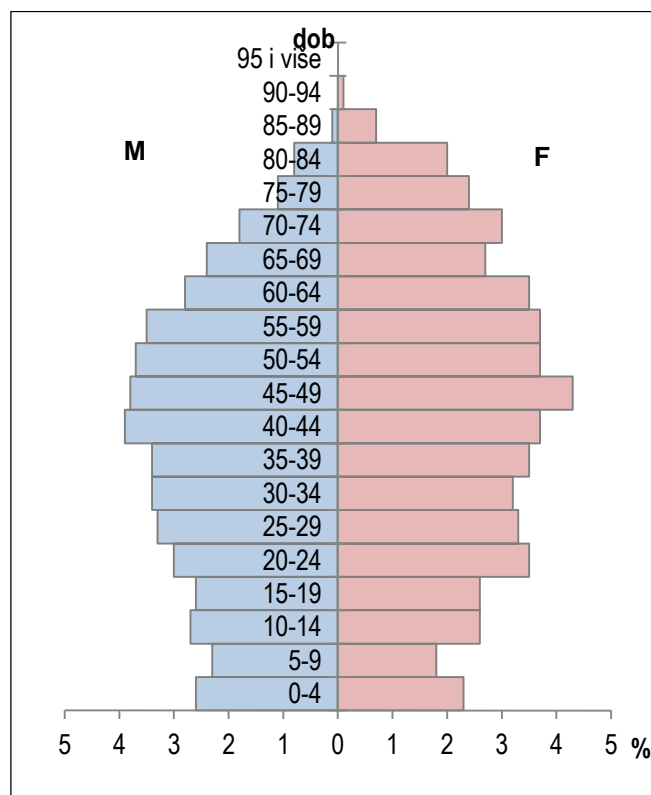
Grafikon 3 Prirodni prirast na području Općine Mače

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Vitalni indeks predstavlja broj živorođenih na 100 umrlih osoba. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, vrijednost vitalnog indeksa za područje Općine Mače tijekom 2013. godine iznosila je 59,1. Ovo je znatno ispod vrijednosti ovoga pokazatelja za Republiku Hrvatsku (79,3) i malo ispod vrijednosti za Krapinsko–zagorsku županiju (61,2). Bedekovčina s 96,6, Zlatar Bistrica s 91,4 i Zlatar sa 65,9 kao susjedne jedinice lokalne samouprave imaju više vrijednosti vitalnog indeksa u odnosu na Općinu Mače. Manje vrijednosti vitalnog indeksa sa 40,6 imaju Općina Mihovljan i s 36,5 Općina Lobar. U vremenskom razdoblju od 2000. do 2013. godine, vrijednost vitalnog indeksa na području Općine Mače bila je konstantno znatno niža od 100. Analizirajući sastav stanovništva s obzirom na spol, vidljivo je kako u stanovništvu Općine Mače živi neznatno više osoba ženskog spola (1.287 osoba ili 50,79% od ukupnog broja stanovnika u 2011. godini). Gledajući stanovništvo s obzirom na dob, uočeno je kako većina muškaraca spada u dobnu skupinu od 45 do 49 godina (116 osoba ili 4,58% od ukupnog broja stanovnika) dok većina žena spada u dobnu skupinu od 40 do 44 godina (111 osoba ili 4,38% od ukupnog broja stanovnika). Dobno spolna struktura stanovništva Općine Mače prikazana je Grafikonom 4 pomoću dobno spolne piramide. Gledajući oblik dobno spolne piramide može se uočiti kako ona ima oblik košnice (stacionarni tip) s tendencijom da u budućnosti poprimi oblik urne (regresivni ili konstruktivni tip). Ovo znači da u sastavu stanovništva prevladava stanovništvo zrele dobi dok će u budućnosti zbog niskog nataliteta i procesa starenja stanovništva prevladavati staro stanovništvo. To će u budućnosti samo još više pojačati proces depopulacije i dovesti do daljnjeg smanjenja broja stanovnika.

Grafikon 4 Struktura dobno-spolnog sastava Općine Mače

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Gledajući obrazovnu strukturu stanovništva Općine Mače vidljivo je kako polovica stanovništva ima završenu srednju (50,47% računajući od ukupnog broja stanovnika s više od navršenih 15 godina) i osnovnu školu (23,41%). Udio visokoobrazovanog stanovništva je malen i iznosi svega 4,82%. Gledajući stanovništvo sa srednjoškolskim obrazovanjem, vidljivo je kako većinu čine muškarci (30,62% od ukupnog broja stanovnika s navršenih 15 godina) dok kod visokoobrazovanog stanovništva većinu čine žene (2,76%). Kod stanovništva sa srednjoškolskim obrazovanjem najviše ih je završilo industrijske i obrtničke strukovne škole u trajanju od 1 do 3 godine (31,84% od ukupnog broja stanovnika s navršenih 15 godina) dok ih je najmanje završilo gimnaziju (1,83%). Udio osoba bez ikakvog obrazovanja je malen te iznosi svega 0,89%. Stanovništvo bez završene škole i sa završenom osnovnom školom većinom se odnosi na osobe starije životne dobi koje su već izašle s tržišta rada te se nalaze u mirovini. Uspoređujući obrazovnu strukturu stanovništva Općine Mače sa susjednim jedinicama lokalne samouprave vidljivo je kako je ona nepovoljna. Naime, sve jedinice lokalne samouprave koje graniče s Općinom Mače imaju veći udio stanovništva sa srednjom školom i visokoobrazovanog stanovništva osim Općine Mihovljan. Udio visokoobrazovanog stanovništva u Općini Mihovljan je 4,28%, Općini Lobar 4,85% u Općini Novi Golubovec 5,33%, u Općini Radoboj 7,63%, u Gradu Zlataru 8,84% i u Gradu Krapini 14,28%. Prema tome, može se zaključiti kako je u budućnosti potrebno uložiti više napora kako bi se podigao udio visokoobrazovanog stanovništva na području Općine Mače. Boljom obrazovnom strukturom lokalnog stanovništva povećavaju se prilike za razvoj mjesta. Detaljan prikaz obrazovne strukture stanovništva Općine Mače dan je u Tablici 2 i na Grafikonu 5.

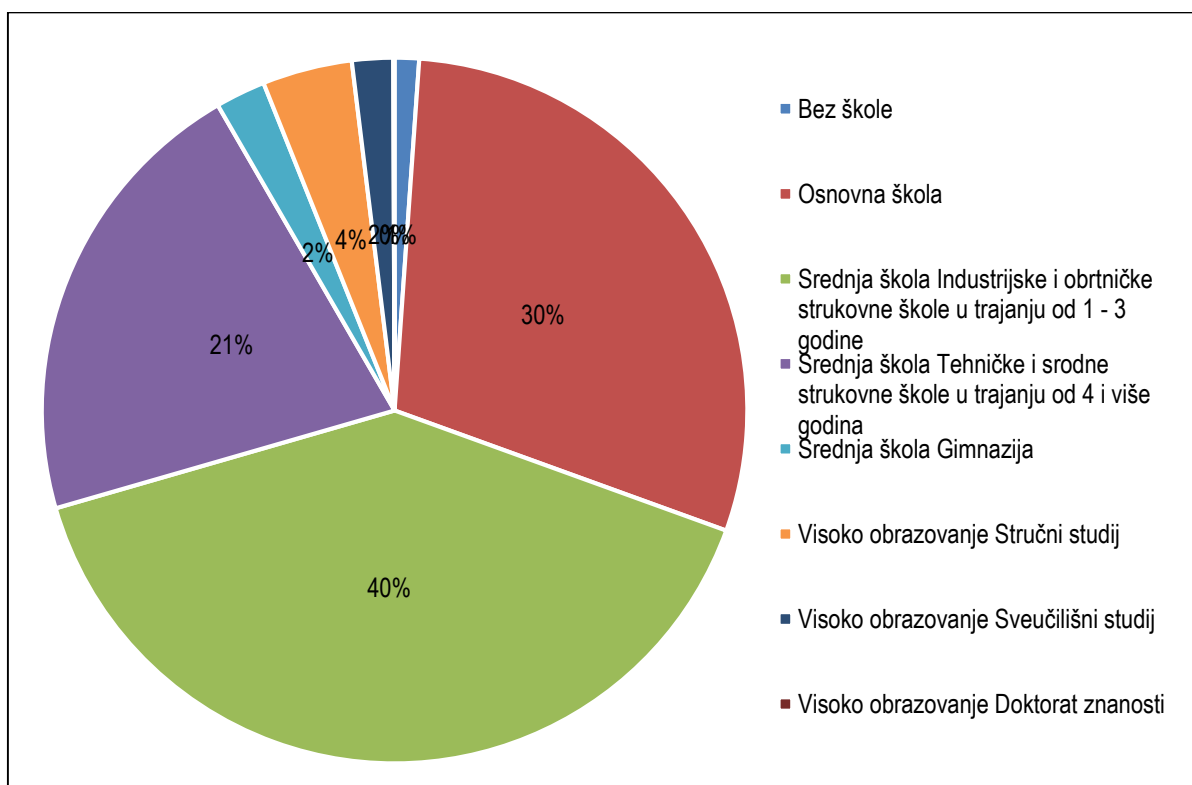
Tablica 2 Obrazovna struktura stanovništva Općine Mače

	Srednja škola					Visoko obrazovanje				
	Bez škole	Osnovna škola	Industrijske i obrtničke strukovne škole u trajanju od 1 do 3 godine	Tehničke i srodne strukovne škole u trajanju od 4 i više godina	Gimnazija	UKUPNO	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat znanosti	UKUPNO
Ukupno	0,89%	23,41%	31,84%	16,81%	1,83%	50,47%	3,28%	1,50%	0,05%	4,82%
Muškarci	0,37%	8,71%	23,03%	7,21%	0,37%	30,62%	1,54%	0,47%	0,05%	2,06%
Žene	0,51%	14,70%	8,81%	9,60%	1,45%	19,85%	1,73%	1,03%	0,00%	2,76%

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Grafikon 5 Obrazovna struktura stanovništva Općine Mače

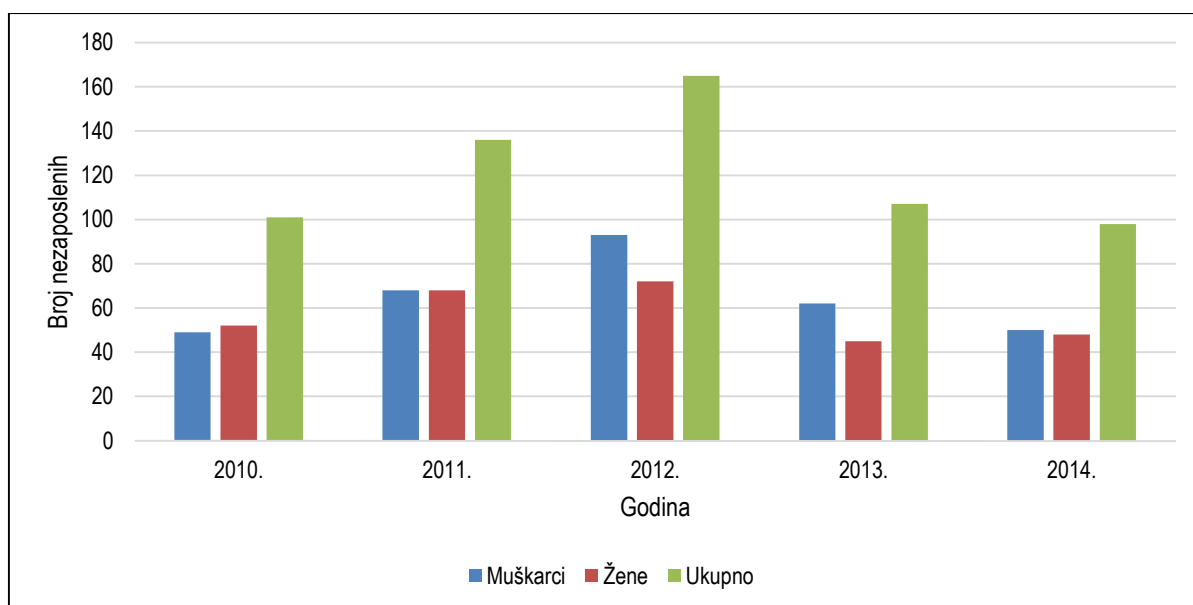
Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

5 TRŽIŠTE RADA

5.1 Nezaposlenost

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje tijekom 2014. godine na prostoru Općine Mače evidentirano je 98 nezaposlenih osoba. Ovo predstavlja smanjenje u odnosu na 2013. godinu (107 nezaposlenih osoba) te prekid trenda porasta broja nezaposlenih osoba prisutnog od 2010. godine. Isti trend, također je prisutan na području Krapinsko–zagorske županije gdje je od 2010. godine iz godine u godinu rastao broj nezaposlenih osoba. Izuzetak predstavlja 2014. godina kada je u odnosu na godinu ranije došlo do smanjenja broja nezaposlenih osoba (tijekom 2013. godine na području Krapinsko–zagorske županije evidentirano je 8.615 nezaposlenih osoba dok je tijekom 2014. godine evidentirano 7.296 nezaposlenih osoba). Gledajući spolnu strukturu nezaposlenih u vremenskom razdoblju od 2010. do 2013. godine, uočeno je kako je gotovo jednak udio nezaposlenih žena i muškaraca na području Općine Mače. Broj nezaposlenih muškaraca i žena konstantno se povećavao do 2012. godine, nakon čega tijekom 2013. godine dolazi do smanjenja broja nezaposlenih. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u 2014. godini ukupna stopa nezaposlenosti na području Općine Mače iznosila je 33,79%. Grafički prikaz kretanja nezaposlenosti među muškarcima, ženama te ukupnog broja nezaposlenih na području Općine Mače dan je na Grafikonu 6.

Grafikon 6 Nezaposlenost muškaraca i žena te ukupna nezaposlenost na području Općine Mače; 2010. - 2014.

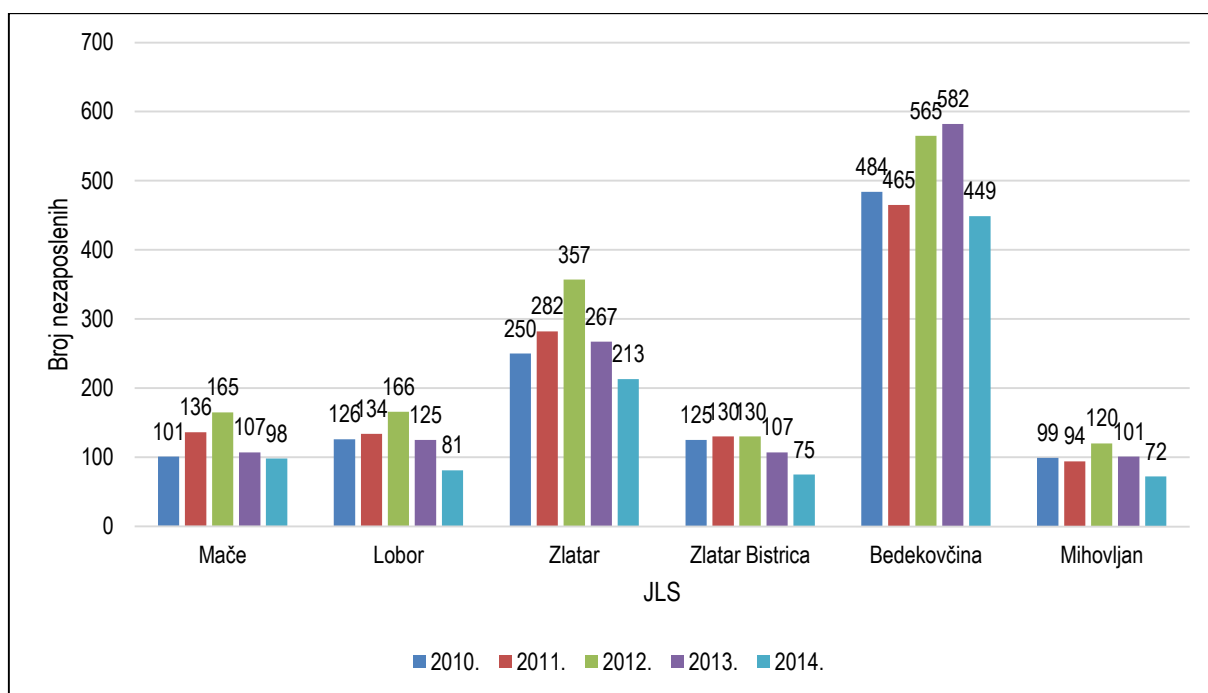

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o..

Promatrajući kretanje broja nezaposlenih osoba na području Općine Mače i susjednih jedinica lokalne samouprave (Grad Zlatar te Općine Lohor, Zlatar Bistrica, Bedekovčina i Mihovljan) vidljivo je kako je tijekom 2014. godine manje nezaposlenih osoba evidentirano u svim susjednim jedinicama lokalne samouprave. U vremenskom

razdoblju od 2010. do 2014. godine nezaposlenost je rasla sve do 2012. godine u svim promatranim jedinicama lokalne samouprave nakon čega u narednim godinama dolazi do njezinog smanjenja. Ohrabrujuće je što su nedavna pozitivna gospodarska kretanja dovela do toga da je u usporedbi s 2010. godinom tijekom 2014. godine broj nezaposlenih osoba manji u svim jedinicama lokalne samouprave. Usporedni prikaz kretanja broja nezaposlenih osoba na području Općine Mače i susjednih jedinica lokalne samouprave od 2010. do 2014. godine dan je na Grafikonu 7.

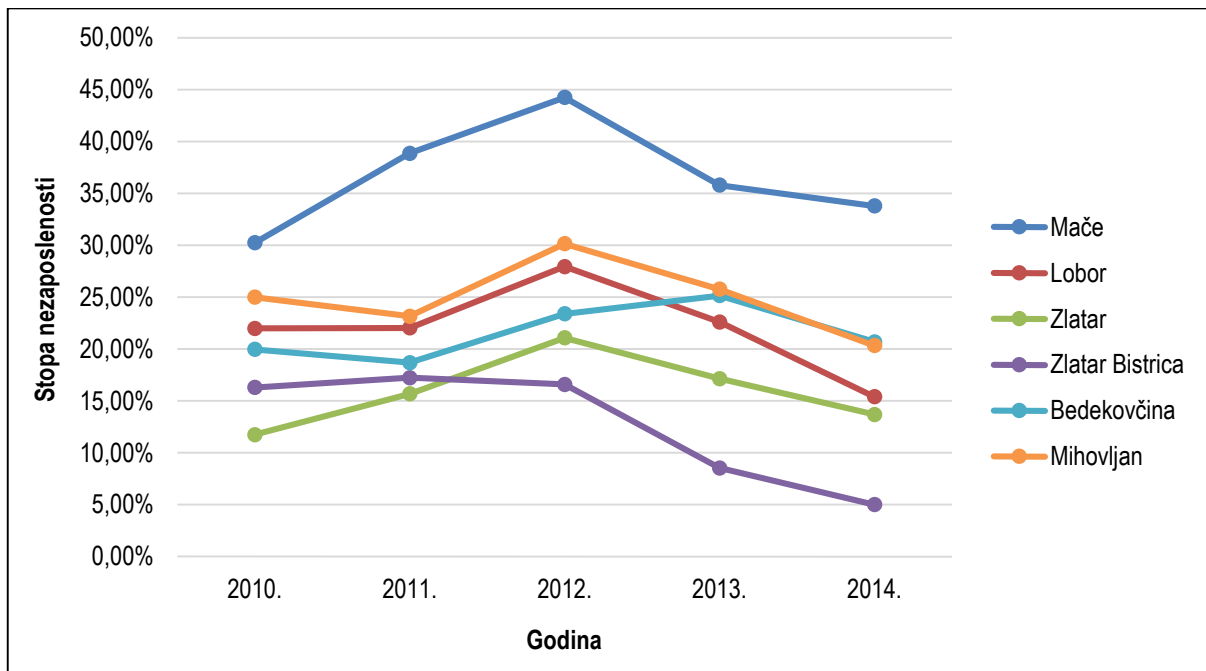
Grafikon 7 Usporedba broja nezaposlenih na području Općine Mače sa susjednim jedinicama lokalne samouprave od 2010. - do 2014. godine.

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Krajem 2014. godine stopa nezaposlenosti na području Općine Mače iznosila je 33,79% što predstavlja smanjenje u odnosu na prijašnju godinu kada je iznosila 35,79%. Gledajući vremensko razdoblje od 2010. do 2014. godine vidljivo je kako je stopa nezaposlenosti rasla do 2012. godine nakon čega slijedi pad. Ovo se ne razlikuje od ranije spomenutog kretanja broja nezaposlenih osoba. U usporedbi sa susjednim jedinicama lokalne samouprave primjetno je kako niti jedna jedinica lokalne samouprave nema veću stopu nezaposlenosti u 2014. godini. Unatoč tome što je tijekom 2014. godine u Općini Mače i svim promatranim jedinicama lokalne samouprave zabilježen pad stope nezaposlenosti u odnosu na prethodnu godinu, zabrinjavajuće je što je u usporedbi s Krapinsko-zagorskom županijom njezina vrijednost dosta veća na području Općine Mače (krajem 2014. godine stopa nezaposlenosti u Krapinsko-zagorskoj županiji iznosila je 17,67% dok je na području Općine Mače iznosila 33,79%). Usporedni prikaz kretanja stope nezaposlenosti na području Općine Mače i susjednih jedinica lokalne samouprave dan je na Grafikonu 8.

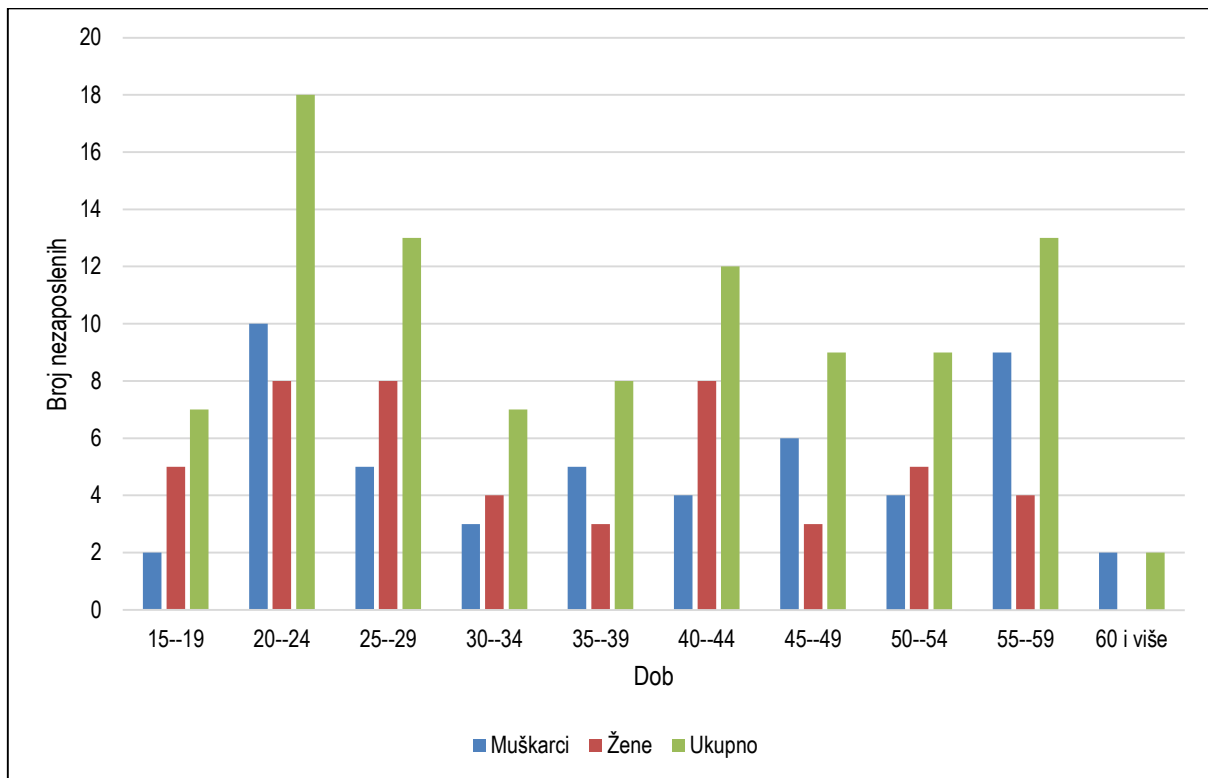
Grafikon 8 Kretanje stope nezaposlenosti na području Općine Mače i susjednih JLS

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Analizirajući dob i spol nezaposlenih osoba koje su tijekom 2014. godine evidentirane na području Općine Mače uočeno je kako najviše nezaposlenih osoba spada u dobnu skupinu od 20 do 24 godine (18 osoba ili 18,37% nezaposlenih osoba) i u dobnu skupinu od 25 do 29 godina te 50 do 54 godine (13 osoba ili 13,27% nezaposlenih). Među muškarcima najveći broj nezaposlenih osoba spada u dobnu skupinu od 20 do 24 godina (10 osoba ili 10,20%) dok je nezaposlenost među ženama raširena među populacijom (od 20 do 24, 25 do 29 i u dobnoj skupini od 40 do 44 godine) sa po 8 nezaposlenih osoba ili 8,16%. Nezaposlenost mladih je na području Općine Mače, kao i u Republici Hrvatskoj i Krapinsko-zagorskoj županiji, veliki problem budući da 31,64% nezaposlenih osoba spada u dobnu skupinu od 20 do 29 godina. Usporedbe radi, navedena dobna skupina krajem 2014. godine činila je 25,87% nezaposlenih u Krapinsko-zagorskoj županiji. Pored mladih, nezaposlenost starije populacije (od 50 do 59 godina) također predstavlja problem u Općini Mače i Krapinsko-zagorskoj županiji. Tako navedena dobna skupina u Općini Mače čini 22,45%, a u Krapinsko-zagorskoj županiji još više nezaposlenih u navedenoj dobnoj skupini s 26,65%. Prikaz broja nezaposlenih na području Općine Mače s obzirom na dob i spol tijekom 2014. godine dan je na Grafikonu 9.

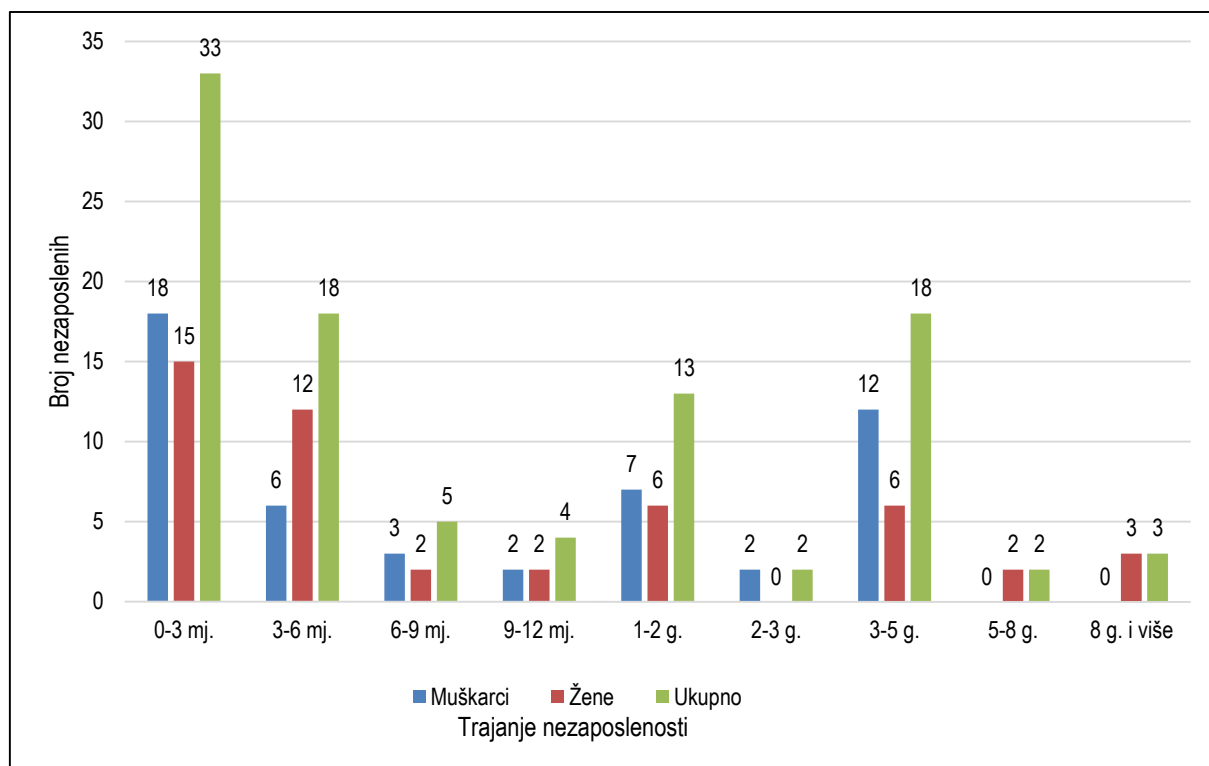
Grafikon 9 Nezaposlenost na području Općine Mače s obzirom na dob i spol; 2014.godina

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, tijekom 2014. godine najviše nezaposlenih osoba s područja Općine Mače bilo je bez zaposlenja do 3 mjeseca (33 osobe ili 33,67 %) 3 do 6 mjeseci (18 osoba ili 18,37% nezaposlenih osoba) i osobe koje su bez zaposlenja 3 do 5 godina (18 osoba ili 18,37% nezaposlenih osoba). S druge strane, najmanji udio imale su osobe koje su bez zaposlenja od 2 do 3 godine (2 osobe ili 2,04%) i od 5 do 8 godina (2 osobe ili 2,04%). Ovakva kretanja vidljiva su i na županijskoj razini budući da su najmnogobrojnije skupine koje su bez posla do 3 mjeseca (22,42%) i od 1 do 2 godine (17,21%) dok najmanji udio imaju osobe koje su bez zaposlenja od 9 do 12 mjeseci (6,47%) i od 5 do 8 godina (4,58%). Također je vidljiv je porast dugotrajno nezaposlenih osoba. Ovo se može povezati s vrlo visokom nezaposlenosti među starijim stanovništvom. Naime, oni zbog svoje dobi i sve veće potrebe za cjeloživotnim obrazovanjem nisu zanimljivi potencijalnim poslodavcima što u konačnici dovodi do njihove dugotrajne nezaposlenosti. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s područja Općine Mače s obzirom na trajanje nezaposlenosti dan je na Grafikonu 10.

Grafikon 10 Struktura nezaposlenih osoba s područja Općine Mače s obzirom na trajanje nezaposlenosti u 2014. godini

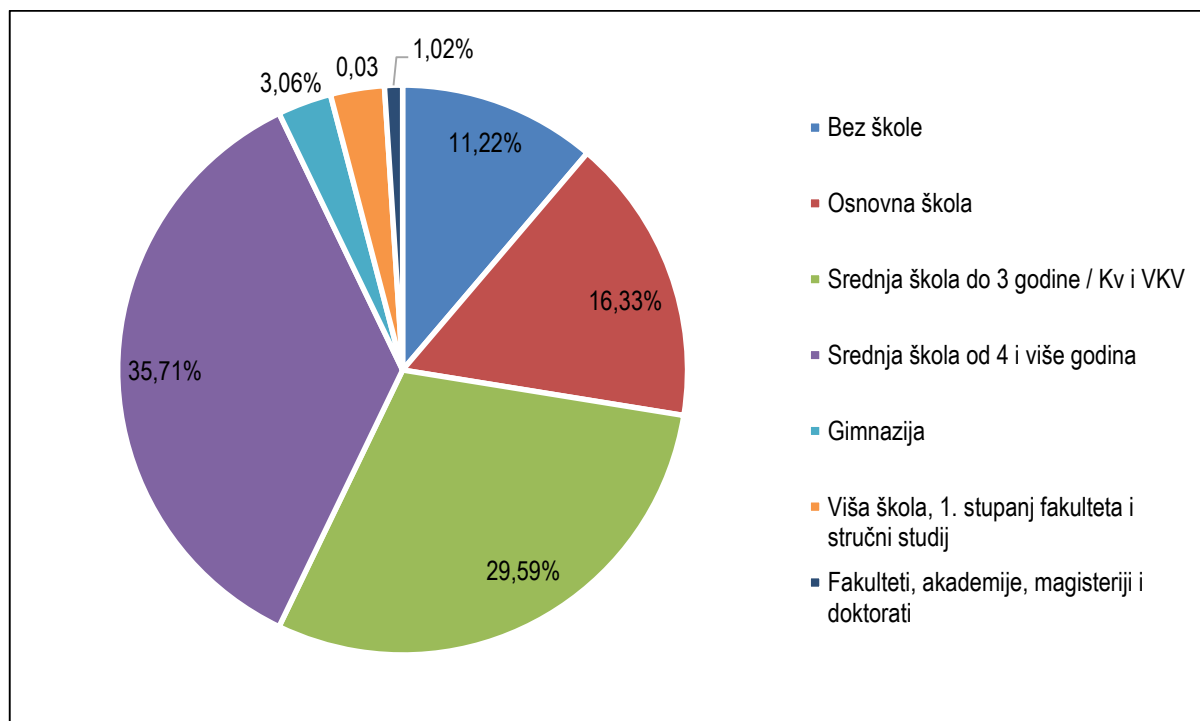
Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Uzimajući u obzir podatke Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, zanimanja s najvećim brojem nezaposlenih osoba na području Krapinsko-zagorske županije tijekom 2014. godine bila su: prodavač/prodavačica, čistač/čistačica, radnik/radnica u proizvodnoj liniji, ručni pakiratelj/ručna pakirateljica i administrativni službenik/administrativna službenica te su činila ukupno 23,9% nezaposlenih osoba. Nezaposleni s navedenim zanimanjima na području Općine Mače imaju udio od 24,5%. Podaci iz istog izvora govore kako su tijekom 2014. godine najtraženija zanimanja na području Krapinsko-zagorske županije bila: šivač/šivačica, konobar/konobarica, prodavač/prodavačica, medicinska sestra/medicinski tehničar i zidar/zidarka i koja su činila udio od 17,6% od ukupnog broja traženih radnika. U skladu sa svojom nadležnošću, Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi mjere aktivne politike zapošljavanja koje uključuju stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, potpore za usavršavanje, potpore za zapošljavanje, javne radove i potpore za samozapošljavanje. Ispostava Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u Zlatar Bistrici, koja je ujedno nadležna za područje Općine Mače, provodila je navedene mjere aktivne politike zapošljavanja koje su tijekom 2013. godine koristile 193 osobe, a tijekom 2014. godine 203 osobe. Najviše osoba tijekom 2013. godine bilo je uključeno u mjeru javnih radova (67 osoba) dok je tijekom 2014. godine najveći broj osoba bio uključen u mjeru stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (96 osoba).

Analizirajući nezaposlene osobe na području Općine Mače s obzirom na obrazovanje, uočeno je kako najviše nezaposlenih ima završenu srednju školu u trajanju od 4 godine i više (35 osoba ili 35,71% nezaposlenih). Slijede ih nezaposleni sa završenom srednjom školom u trajanju do 3 godine (29 osoba ili 29,59% nezaposlenih) i sa

završenom osnovnom školom (16 osoba ili 16,33% nezaposlenih). Prikaz obrazovne strukture nezaposlenih osoba s područja Općine Mače tijekom 2014. godine dan je na Grafikonu 11.

Grafikon 11 Obrazovna struktura nezaposlenih osoba s područja Općine Mače; 2014. godina

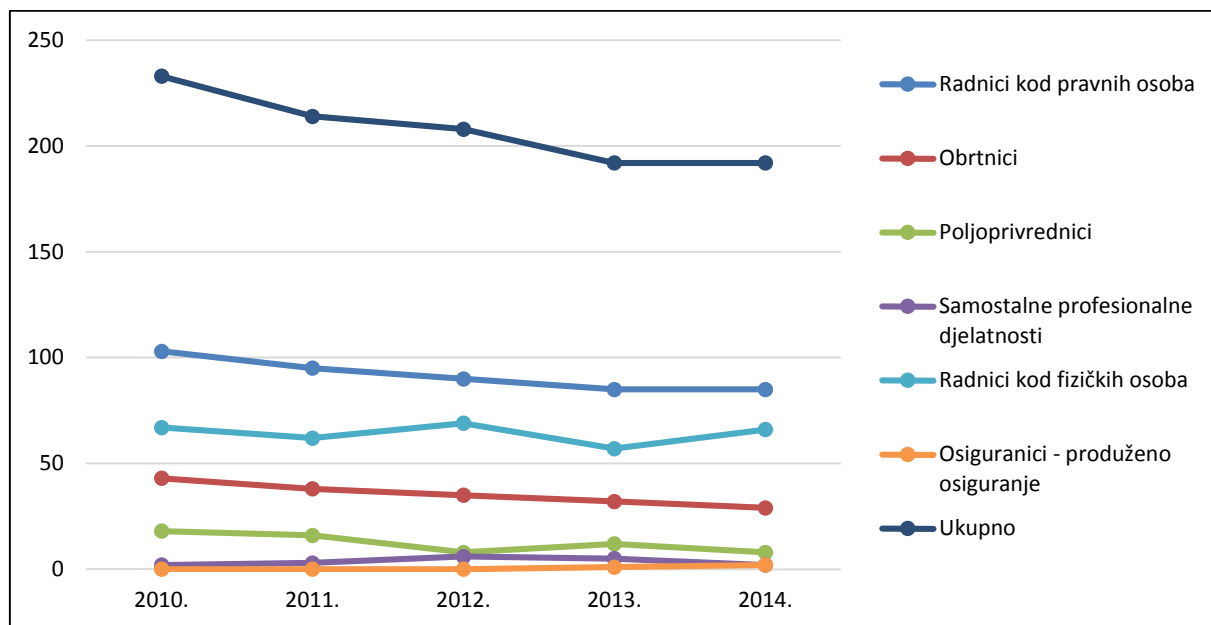
Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

5.2 Zaposlenost

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje tijekom 2014. godine na području Općine Mače evidentirane su 192 zaposlene osobe (0,56% zaposlenih na području Krapinsko–zagorske županije). Pri tome, valja napomenuti da se osiguranici (zaposlene osobe) bilježe po mjestu rada, a ne po prebivalištu. S druge strane, nezaposlene osobe bilježe se upravo prema mjestu prebivališta. Gledajući osnovu osiguranja, ustanovljeno je kako najviše zaposlenih radi kod pravnih osoba (85 osoba ili 44,27% zaposlenih), zatim slijede radnici kod fizičkih osoba (66 osoba ili 34,38%), zaposleni kod obrtnika (29 osoba ili 15,10% zaposlenih), zaposleni kod poljoprivrednika (8 osoba ili 4,17% zaposlenih), osiguranika koji imaju produženo osiguranje (2 osobe ili 1,04%) i zaposlenici kod osoba koje se bave samostalnom profesionalnom djelatnošću (2 osobe ili 1,04%). U vremenskom razdoblju od 2010. do 2014. godine došlo je do smanjenja broja zaposlenih na području Općine Mače. Tako je primjerice tijekom 2010. godine na području Općine radilo 233 osoba dok su tijekom 2014. godine radile 192 osobe. Tijekom 2010. godine broj zaposlenih osoba kod pravnih osoba bio je 103, a 2014. godine se smanjio na 85 osoba. Istovremeno, smanjio se i broj radnika kod obrtnika (s 43 na 29) te zaposlenih kod poljoprivrednika (s 18 na 8 osoba). U Krapinsko-zagorskoj županiji je 2014. godine bilo zaposleno 33.992 osobe. Bilježi se povećanje broja zaposlenih osoba na razini Krapinsko–zagorske županije. Izuzetak predstavlja 2013. godina kada je došlo do prekida negativnog trenda te je zabilježeno 32.838 zaposlenih osoba dok su tijekom 2012. godine zabilježene 32.744

zaposlene osobe. Prikaz broja zaposlenih s obzirom na osnovu osiguranja na području Općine Mače dan je na Grafikonu 12.

Grafikon 12 Struktura zaposlenih osoba na području Općine Mače

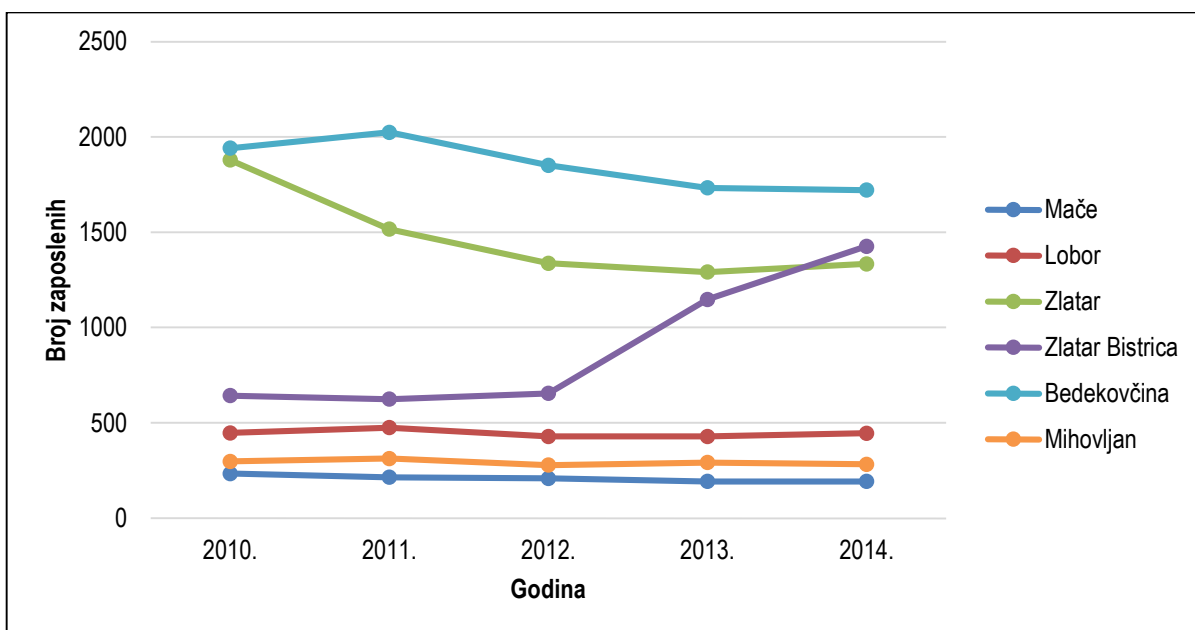

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o

Uspoređujući kretanje broja zaposlenih osoba na području općine Mače i susjednih jedinica lokalne samouprave od 2010. do 2014. godine, uočeno je kako jedino Općina Mače ima konstantan pad broja zaposlenih (uz zadržavanje jednakog broja zaposlenih 2013. i 2014. godine), dok ostale općine imaju veće ili manje oscilacije broja zaposlenih tijekom godina. Prikaz kretanja broja zaposlenih (osiguranika mirovinskog osiguranja) na području Općine Mače i susjednih jedinica lokalne samouprave dan je na Grafikonu 13.

Grafikon 13 Kretanje broja zaposlenih na području Općine Mače i susjednih jedinica lokalne samouprave

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

5.3 Korisnici mirovina

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje krajem 2014. godine na području Krapinsko–zagorske županije evidentirano je 33.165 korisnika mirovina. Na županijskoj razini odnos broja korisnika mirovina i osiguranika (zaposlenih osoba) iznosio je 1:1,02, što znači da na jednog umirovljenika dolazi više od jednog osiguranika (zaposlena osoba). Za područje Općine Mače vrijednost ovog pokazatelja iznosi (1:0,32) što je dosta ispod županijskog (1:1,02) i nacionalnog prosjeka (1:1,14). Prema tome, jasno je kako je omjer umirovljenika i zaposlenih osoba na području Općine Mače izrazito nepovoljan. Osim neodrživosti mirovinskog sustava na nacionalnoj razini zbog velikih izdataka za mirovine, u odnosu na priljev sredstava, takav odnos broja umirovljenika i broja zaposlenih dovodi do smanjenog broja radne snage na području općine, kao i manjeg priljeva dijela poreza na dohodak u općinski proračun čime se smanjuje ukupni iznos proračuna Općine Mače.

Tijekom 2014. godine na području Općine Mače evidentirano je 599 korisnika mirovina što predstavlja 1,69% od ukupnog broja korisnika mirovina u Krapinsko–zagorskoj županiji. Od 599 korisnika mirovina s područja Općine Mače većinu čine žene na koje otpada 337 osoba (60,29%). Prema podacima za istu godinu, prosječna duljina radnog staža na području Općine Mače iznosila je 28 godina, 1 mjesec i 23 dana što je manje od prosječne duljine radnog staža u Krapinsko–zagorskoj županiji (28 godina, 10 mjeseci i 24 dana). Uspoređujući dužinu radnog staža muškaraca i žena s područja Općine Mače, uočeno je kako muškarci u prosjeku rade 4 godine dulje od žena (prosječna dužina radnog staža muškaraca iznosi 30 godina, 2 mjeseca i 15 dana dok prosječna dužina radnog staža žena iznosi 26 godine, 9 mjeseca i 16 dana). Slična situacija je i na županijskoj razini gdje muškarci također imaju dulji radni staž u odnosu na žene (muškarci u prosjeku rade 30 godina, 4 mjeseca i 11 dana dok žene u prosjeku rade 26 godina, 5 mjeseci i 7 dana). Podaci Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje iz 2014. godine govore kako je većina umirovljenika s područja Općine Mače imala starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu (237

korisnika ili 39,57%). Po brojnosti ih slijede korisnici obiteljskih mirovina (184 korisnika ili 30,72%) i invalidska mirovina (178 korisnika ili 29,72%). Ovo je slično sa stanjem u Krapinsko–zagorskoj županiji gdje su najbrojniji umirovljenici u starosnoj ili prijevremenoj starosnoj mirovini (14.424 korisnika ili 43,49%). Slijede ih korisnici invalidskih mirovina (10.956 korisnika ili 33,03%) dok je najmanje korisnika obiteljskih mirovina (7.785 korisnika ili 23,47%). Gledajući iznose mirovina na području Općine Mače tijekom 2014. godine, uočeno je kako se najveće mirovine isplaćuju korisnicima starosnih ili prijevremenih starosnih mirovina (2.094,57 kuna) dok se najmanje mirovine isplaćuju korisnicima obiteljskih mirovina (1.669,52 kuna). Uspoređujući iznose mirovina na području Općine Mače sa županijskim prosjekom, uočeno je kako je samo starosna i prijevremena mirovina viša od prosječne mirovine koja se isplaćuje u Krapinsko-zagorskoj županiji (2.054,30 kuna). Prosječna mirovina (zbroy prosječne starosne ili prijevremene starosne, invalidske i obiteljske mirovine) koja se isplaćivala na području Općine Mače iznosila je 1.873,00 kuna što je manje u odnosu na prosječnu mirovinu u Krapinsko–zagorskoj županiji koja je iznosila 2.054,30 kuna. Taj podatak govori kako su umirovljenici u Općini Mače u lošijoj socijalnoj situaciji u odnosu na prosjek županije. Prikaz broja korisnika mirovina, prosječnog radnog staža i prosječnog iznosa mirovine na području Općine Mače prikazan je u Tablici 3.

Tablica 3 Korisnici mirovina, radni staž i prosječni iznos mirovina na području Općine Mače

Godina	Broj korisnika			Prosječni staž (godine/mjeseci/dani)			Prosječni iznos mirovine u kunama		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
2010.	610	272	338	27 01 23	29 00 03	25 07 28	1.783,04	2.001,66	1.607,11
2011.	616	263	353	27 02 11	29 07 13	25 04 24	1.771,17	2.006,33	1.595,11
2012.	611	261	350	27 06 19	30 00 01	25 08 22	1.819,09	2.057,33	1.641,63
2013.	600	256	344	27 10 15	30 00 02	26 03 08	1.849,91	2.074,42	1.682,84
2014.	559	262	297	28 01 23	30 04 11	26 05 07	1.873,00	2.114,55	1.685,21

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o

6 DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

6.1 Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje

Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi (NN 10/97) regulira područje predškolskog odgoja koji predstavlja djelatnost od posebnog državnog interesa. Na temelju Članka 1. Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi utvrđeno je kako predškolski odgoj obuhvaća programe odgoja, naobrazbe, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi koji se ostvaruju u dječjim vrtićima. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz 2011. godine na području Općine Mače živjelo je 153 osoba predškolske dobi (0 – 6 godina). Trenutno je 15-ero djece s područja Općine Mače smješteno u dječje vrtiće. Na području Općine Mače ne postoji dječji vrtić u kojem se odvija predškolski odgoj pa Općina Mače sufinancira boravak djece u susjednim dječjim vrtićima. Na katu općinske zgrade nalazi se prostorija dana na besplatno korištenje Društvu Naša Djeca Mače u kojem se dva puta tjedno održavaju igraonice za djecu predškolske dobi. Općina Mače plaća troškove svih energenata. Tijekom 2014. godine iz proračuna Općine Mače na predškolsko obrazovanje je utrošeno 220.968,83 kuna što predstavlja povećanje u odnosu na 2013. godinu kada je utrošeno 184.292,96 kuna. Općenito, u vremenskom razdoblju od 2009. do 2011. godine kontinuirano se smanjivao iznos namijenjen predškolskom odgoju da bi se od 2012. godine počeo opet povećavati. Prikaz ukupnih izdataka za predškolski odgoj i njihova struktura u razdoblju od 2009. do 2014. godine dana je u Tablici 4.

Tablica 4 Struktura izdataka namijenjenih predškolskom odgoju: 2009.-2014.godina

Izdaci za predškolsko obrazovanje	Izdaci iz proračuna JLS					
	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Jednokratna novčana pomoć za novorođeno dijete	58.898,88	52.568,81	38.965,92	50.019,90	66.388,50	44.962,10
Sufinanciranje za boravak u dječjim vrtićima	112.220,00	77.470,00	69.197,00	71.270,00	62.133,00	122.850,00
Mala škola	28.945,57	32.979,39	42.978,67	36.783,70	43.371,46	43.256,73
Didaktička oprema	4.760,00	7.600,00	5.560,00	6.040,00	6.400,00	3.980,00
Društvo Naša djeca Mače	8.072,26	2.000,00	4.000,00	5.000,00	6.000,00	5.650,00
UKUPNO	212.896,71	172.618,20	160.701,59	169.113,60	184.292,96	220.698,83

Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Za osnovnoškolsko obrazovanje na području Općine Mače zadužene su Osnovna škola Mače i Područna škola Peršaves. Danas Osnovnu školu Mače pohađa 191 učenik u 14 razrednih odjela. Nastava je organizirana samo u jutarnjoj smjeni. U sklopu zgrade osnovne škole nalazi se sportska dvorana. Knjižnica je smještena u prizemlju škole u prostoriji površine 53 m² i ima fond od 3.894 svezaka, 85 videokazeta, 52 CD-a, 50 DVD-a, 22 časopisa (za učenike i učitelje). Zgrada osnovne škole ima prilaz za djecu s posebnim potrebama sa stražnje strane škole što učenicima s invaliditetom olakšava pristup školi. Općina Mače sufinancira prijevoz učenika do osnovne škole s 26.671,00 kunom. Područnu školu Peršaves pohađa 30 učenika u 3 razredna odjela. U područnoj školi nastava je organizirana također samo u jutarnjoj smjeni. Škola planira modernizaciju u obje školske zgrade, od postavljanja optičkih kabela (informatizacija), izmjene vodovodnih instalacija do dovršenja energetske obnove (toplinska ovojnica zidova i stropova) i uređenja zelenih površina, odnosno dječjih igrališta. Iz proračuna Općine Mače tijekom 2014. godine za potrebe osnovnoškolskog obrazovanja izdvojeno je 40.420,50 kuna, pri čemu su se najznačajnije stavke odnosile na prijevoz osnovnoškolaca (26.671,00 kuna) i sufinanciranje školske kuhinje (11.749,50 kuna). Najveći iznos namijenjen osnovnoškolskom obrazovanju izdvojen je tijekom 2010. godine (42.747,02 kuna), pri čemu su se najznačajnije stavke odnosile na sufinanciranje školske kuhinje (15.307,50 kuna) i na obuku neplivača (10.626,29 kuna). Detaljan prikaz ukupnih izdataka namijenjenih osnovnoškolskom obrazovanju dan je u Tablici 5.

Tablica 5 Struktura izdataka namijenjenih osnovnoškolskom obrazovanju:2009. - 2014.

Izdaci za osnovnoškolsko obrazovanje	Izdaci iz proračuna					
	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Prijevoz osnovnoškolaca	9.734,70	8.563,23	12.273,00	12.180,00	20.580,00	26.671,00
Sufinanciranje školske kuhinje	16.700,00	15.307,50	15.505,00	14.002,00	12.592,00	11.749,50
Obuka neplivača	5.123,82	10.626,29	10.695,37	-	-	-
Programi u OŠ	4.000,00	3.750,00	3.700,00	-	-	2.000,00
Donacija povodom Nikolinja	6.500,00	4,500,00	-	-	-	-
UKUPNO	42.058,52	42.747,02	42.173,37	26.182,00	33.172,00	40.420,50

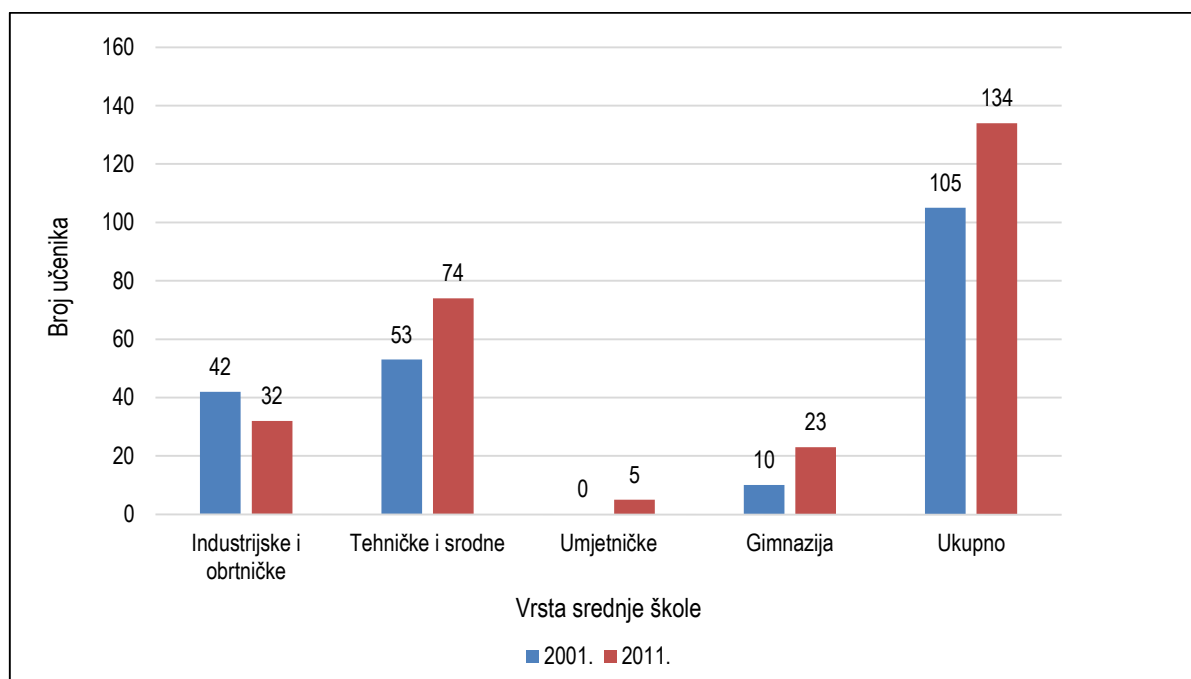
Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

6.2 Srednjoškolsko i visoko obrazovanje

Na području Općine Mače ne postoji niti jedna srednja škola. Zbog toga učenici s područja Općine Mače moraju svakodnevno putovati u veća središta kako bi mogli nastaviti svoje obrazovanje. Kako bi se potaknulo srednjoškolsko obrazovanje na području Općine Mače iz proračuna Općine izdvajaju se novčana sredstva za

sufinanciranje prijevoza učenika i njihovo stipendiranje. Mjesečni iznos srednjoškolske stipendije iznosi 200,00 kuna, a tijekom 2014. godine stipendirano je 56 učenika. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, prikupljenim iz Popisa stanovništva 2011. godine, ustanovljeno je kako je s područja Općine Mače u sustav srednjoškolskog obrazovanja bilo uključeno 134 učenika. Ovo predstavlja povećanje u odnosu na 2001. godinu kada je u sustav srednjoškolskog obrazovanja bilo uključeno 105 učenika. Gledajući spol učenika, uočeno je kako većinu čine žene (75 učenika ili 55,9% srednjoškolaca u 2011. godini). U odnosu na 2001. godinu tijekom 2011. godine došlo je do povećanja broja učenika upisanih u tehničke i srodne škole (s 74 učenika u 2001. godini na 53 učenika u 2011. godini) te gimnazije (s 10 učenika u 2001. godini na 23 učenika u 2011. godini). Istovremeno, broj učenika koji su upisani u industrijske i obrtničke škole pao je s 42 učenika na 32 učenika tijekom 2011. godine. Prikaz broja učenika s područja Općine Mače prema vrsti upisane srednje škole dan je na Grafikonu 14.

Grafikon 14 Broj učenika prema vrsti upisane srednje škole

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Radi poticanja srednjoškolskog obrazovanja Općina Mače svake godine izdvaja sredstva s ciljem stipendiranja srednjoškolaca. Srednjoškolske stipendije u 2014. godini iznose 200,00 kuna mjesečno, a dodjeljuju se učenicima na temelju uspjeha u školovanju i socijalno-materijalnog statusa. U odnosu na 2009. godinu, kada je učenička stipendija iznosila 450,00 kuna mjesečno, u 2014. godini taj se iznos smanjio za 250 kuna mjesečno, ali se povećao broj stipendiranih učenika. Pored stipendiranja srednjoškolaca, Općina Mače izdvaja znatna sredstva za financiranje prijevoza srednjoškolaca. Općenito, od 2012. godine vidljivo je kontinuirano povećanje izdataka za financiranje prijevoza srednjoškolaca i ukupnih izdataka namijenjenih srednjoškolskom obrazovanju. Detaljan prikaz izdataka namijenjenih poticanju srednjoškolskog obrazovanja u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine dan je u Tablici 6.

Tablica 6 Izdaci namijenjeni srednjoškolskom obrazovanju; 2009. - 2014. godina

Stavka	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Učeničke stipendije	7.000,00	12.900,00	10.000,00	8.400,00	12.000,00	11.200,00
Prijevoz srednjoškolaca	66.138,45	104.815,44	98.121,80	52.279,26	82.015,22	87.428,98
Kupnja opreme Srednja škola Zabok	-	500,00	-	-	-	-
Društvo sportskih igara učenika	-	800,00	-	-	-	-
Ukupno	73.138,45	119.015,44	108.121,80	60.679,26	94.015,22	98.628,98

Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Prema podacima *Državnog zavoda za statistiku* u 2011. godini na području Mače bila su 81 studenta. Ovi podaci pokazuju da se u deset godina broj studenata povećao više od dva puta u odnosu na 2001. godinu kada je na području Općine Mače evidentirano 35 studenata. Povećanje broja osoba uključenih u sustav visokog obrazovanja može se pripisati nastojanjima da se na državnoj razini poveća broj visokoobrazovanih osoba. Pozitivni učinci ovoga trenda trebali bi se uočiti tek u budućnosti, ponajprije kroz veći dohodak stanovništva koje bi zahvaljujući boljem obrazovanju trebalo lakše doći do bolje plaćenih poslova. Prema metodologiji *Državnog zavoda za statistiku*, visoko obrazovanje odvija se u okviru stručnog i sveučilišnog studija. Od 81 studenta s područja Općine Mače 42 ih je pohađalo stručni studij, a 39 studenata je pohađalo sveučilišni studij. U sklopu kategorije stručni studij najviše studenata pohađalo je stručni studij (40 studenata), a u sklopu kategorije sveučilišni studij najviše studenata je pohađalo preddiplomski studij (26 studenata). Detaljan prikaz studenata s područja Općine Mače tijekom 2011. godine dan je u Tablici 7.

Tablica 7 Studenti s područja Općine Mače; 2011. godina

STRUČNI STUDIJ			SVEUČILIŠNI STUDIJ				
Stručni	Specijalistički	Ukupno	Preddiplomski	Diplomski	Poslijediplomski, specijalistički, magistratski	Doktorski	Ukupno
40	2	42	26	11	1	1	39

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Kako bi se potaknulo visoko obrazovanje, Općina Mače studentima dodjeljuje stipendije. Poput srednjoškolaca i studenti dobivaju stipendije na temelju uspjeha u školovanju i socijalno-materijalnog statusa. Detaljan prikaz izdataka namijenjenih poticanju visokog obrazovanja dan je u Tablici 8.

Tablica 8 Izdaci namijenjeni visokom obrazovanju; 2009. - 2014. godina

Stavka	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Studentske stipendije	12.150,00	31.700,00	16.000,00	9.200,00	12.000,00	13.800,00
Udruga zagorskih studenata	-	500,00	-	-	-	-
Ukupno	12.150,00	32.200,00	16.000,00	9.200,00	12.000,00	13.800,00

Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

6.3 Zdravstvo

Na prostoru Općine Mače postoji Područna ambulanta u kojoj djeluju liječnik opće prakse i privatna ljekarna. Sve jedinice lokalne samouprave koje graniče s Općinom Mače također posjeduju barem osnovne zdravstvene ustanove. U slučaju potrebe za boljom zdravstvenom skrbi lokalno stanovništvo odlazi u Krapinu, Zabok, Zlatar i Zagreb gdje se nalazi mnoštvo specijaliziranih zdravstvenih ustanova.

6.4 Kultura

Kulturne manifestacije prvenstveno su lokalnog karaktera i vezane su za obilježavanje vjerskih blagdana. KUD „Ljudevit Gaj“ Mače osnovan je 1980. godine. U samom početku djelovao je kao tamburaški sastav kojemu su se potkraj 1980. godine priključili plesači. Svoj rad predstavili su na brojnim nastupima i koncertima u Hrvatskoj i inozemstvu, a najpoznatiji su Međunarodna smotra folkloru u Zagrebu, Vinkovačke jeseni, županijske smotre folkloru, tamburaških sastava i vokalnih skupina te državne smotre folkloru i pjevačkih grupa. Od inozemnih nastupa tu su turneje u Italiji, nastupi i manje turneje u Austriji, Mađarskoj, Njemačkoj, Švedskoj, Irskoj, Poljskoj te sudjelovanje na međunarodnom festivalu folkloru u Nizozemskoj. Danas KUD djeluje kroz 4 sekcije: stariji, mlađi i dječji folklorni ansambl te tamburaški sastav i broji oko 130 aktivnih članova. U svojem redovnom radu KUD „Ljudevit Gaj“ njeguje i izvodi narodne običaje, plesove, pjesmu i glazbu Zagorja i gotovo cijele Hrvatske.

Ženska vokalna grupa „Kajda“ je nastala iz KUD-a "Ljudevit Gaj" Mače, a od 2004. godine djeluje pod imenom „Kajda“ i broji 8 članova. „Kajde“ njeguju ljubav prema folkloru i folklornom pjevanju s etno temeljima. „Kajde“ su nastupale na mnogo pozornica u Županiji i festivalima diljem cijele Hrvatske.

U sklopu Dobrovoljnog vatrogasnog društva Mače od 1996. godine djeluje Limena glazba s 25 članova. Nastupaju na godišnjim skupštinama DVD-a, Danu vatrogasaca (Florijanovo), Danu Općine Mače, na Tijelovskoj procesiji, Tamburačkoj noći te na svim ostalim važnim manifestacijama, obljetnicama, koncertima i natjecanjima te sprovodima.

Kulturne manifestacije koje su važne za Općinu Mače su „Tamburaška noć“, „Božićni koncert“ te koncert „U vrime Božića“. „Tamburaška noć“ se održava drugi vikend u mjesecu srpnju, a organizator je KUD „Ljudevit Gaj“ Mače.

Cilj manifestacije je promocija domaćih običaja, kulture, nošnji, pjesama i narodnih napjeva i običaja. „Božićni koncert“ se održava tjedan uoči Božića i organizator je KUD „Ljudevit Gaj“ Mače, a cilj koncerta je njegovanje narodnih običaja vezanih uz Božić. Tjedan uoči Božića održava se i koncert „U vrime Božića“ na kojem se izvode božićne pjesme, a organizator je Ženska vokalna grupa „Kajda“.

Za promicanje kulture Općina Mače je u 2014. godini iz svog proračuna izdvojila 68.340,41 kuna što predstavlja povećanje u odnosu na prethodne godine. Jedino je 2009. godine Općina izdvojila za kulturu više iz proračuna (83.850,00 kuna). Prikaz izdataka namijenjenih kulturi u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine dan je u Tablici 9.

Tablica 9 Izdaci namijenjeni kulturi; 2009.- 2014. godina

Stavka	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Kultura	83.500,00	57.294,74	44.291,47	34.715,78	43.772,76	68.340,41

Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

6.5 Sport

Na području Općine Mače nema mnogo udruga čiji je cilj promicanje različitih sportova. Nogometni klub „Gaj“ Mače osnovan je zbog promicanja, razvitka i unapređenja nogometa u Općini Mače. Klub organizira nogometna natjecanja te planira razvoj i provodi aktivnosti za postizanje rezultata u nogometu. Šahovski klub „Gaj“ Mače osnovan je 1998. godine. Kickboxing Klub Mače osnovan je 2012. godine i član je Hrvatskog Kickboxing Saveza kako bi natjecatelji mogli nastupati na državnim i na inozemnim turnirima. Radi poticanja sporta Općina Mače svake godine izdvaja određeni novčani iznos za financiranje sportskih udruga i manifestacija. Detaljan prikaz izdataka namijenjenih poticanju sporta u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine dan je u Tablici 10.

Tablica 10 Izdaci namijenjeni sportu; 2009. - 2014. godina

Stavka	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Sport	59.407,00	53.801,97	51.094,00	57.969,10	48.000,00	65.660,00

Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

6.6 Organizacije civilnog društva

U Općini Mače djeluju civilne udruge iz različitih područja društvenog, kulturnog i sportskog segmenta. Uz gore navedene Udruge koje promiču kulturu i sport mačanskog kraja, postoje i različite društvene skupine od kojih valja izdvojiti „Društvo naša djeca“ Mače koje je osnovano 2000. godine. Društvo naša djeca je dobrovoljna, nevladina,

humanitarna i edukativna udruga roditelja i prijatelja djece. Od početka svog djelovanja provodi društvene, kulturne, humanitarne i eko aktivnosti. U sklopu udruge već 11 godina djeluje Igraonica DND Mače u prostoru Općine i namijenjena je djeci predškolske dobi od 3 do 6 godina. Društvo broji 40 članova i surađuje sa svim udrugama u Općini, prvenstveno s KUD-om "Ljudevit Gaj" i Mačanskim mažoretkinjama. Društvo se financira od članarina društva, donacija građana, iz Proračuna Općine Mače te vlastitih programa. Mačanske mažoretkinje su osnovane 2006. godine te se sastoje od 20 članova, podijeljenih u dvije dobne skupine: juniorke i seniorke. Mačanske mažoretkinje postižu zavidne rezultate na državnoj razini i sudjeluju na europskom prvenstvu te su time pravi promotor Općine Mače. DVD Mače broji 20 stručno osposobljenih članova operativne postrojbe. Osnovano 1910. godine slovi kao najstarije dobrovoljno društvo. Tijekom 2015. godine DVD Mače imalo je 9 intervencija. Od udruga koje još djeluju na području Općine, tu su još i Lovačko društvo "Fazan" Mače, Udruga pčelara „Gaj“ Mače, Klub liječenih alkoholičara „Zviranjek“ Mače i Tamburaški orkestar „Angeluš“ .

6.7 Marginalizirane skupine i socijalna politika

S ciljem poboljšanja položaja socijalno ugroženih skupina, lokalne udruge i Općina Mače provode brojne mjere. Kako bi se spriječio daljnji negativni prirodni prirast Općina Mače izdvaja novčani iznos za mjere socijalne politike. Novčana sredstva izdvajaju se za pomoć starijim osobama i u raznim vidovima jednokratne novčane pomoći (plaćanje režija i slično). Detaljan prikaz izdataka za mjere socijalne politike u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine dan je u Tablici 11.

Tablica 11 Izdaci za provođenje mjera socijalne politike; 2009. - 2014. godina

Mjera socijalne politike	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Pomoć starijim osobama-LOHUD	42.000,00	54.000,00	37.500,00	36.000,00	36.000,00	22.800,00
Jednokratne novčane pomoći (plaćanje režija i sl.)	34.502,05	37.427,48	28.630,80	10.401,09	25.382,40	21.917,08
Ukupno	76.502,05	91.427,48	66.130,80	46.401,09	61.382,40	44.717,08

Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

7 KOMUNALNA I PROMETNA INFRASTRUKTURA

7.1 Prometna infrastruktura

Općinsko središte Mače smješteno je na križanju prometnica koje ga povezuju s naseljima Zlatar, Novi Golubovec, Mihovljan, Zlatar Bistrica i Zabok, ali je prometno inferiorno locirano u odnosu na važnije prometnice Zagreb-Varaždin i Zagreb-Macelj. Mrežu cesta na području Općine Mače čine jedna državna te četiri županijske i jedna lokalna cesta. Najveći problem kod nerazvrstanih cesta jest njihova rascjepkanost na mnogo kratkih puteva. Hitno je potrebno daljnje asfaltiranje puteva kako bi se riješio problem stalnog nasipavanja novim slojevima šljunka. Razvoj prometnog sustava na razini Općine jedan je od prioriteta za ispunjavanje zacrtanih ciljeva. Pregled cestovne mreže na području Općine Mače dan je u Tablici 12.

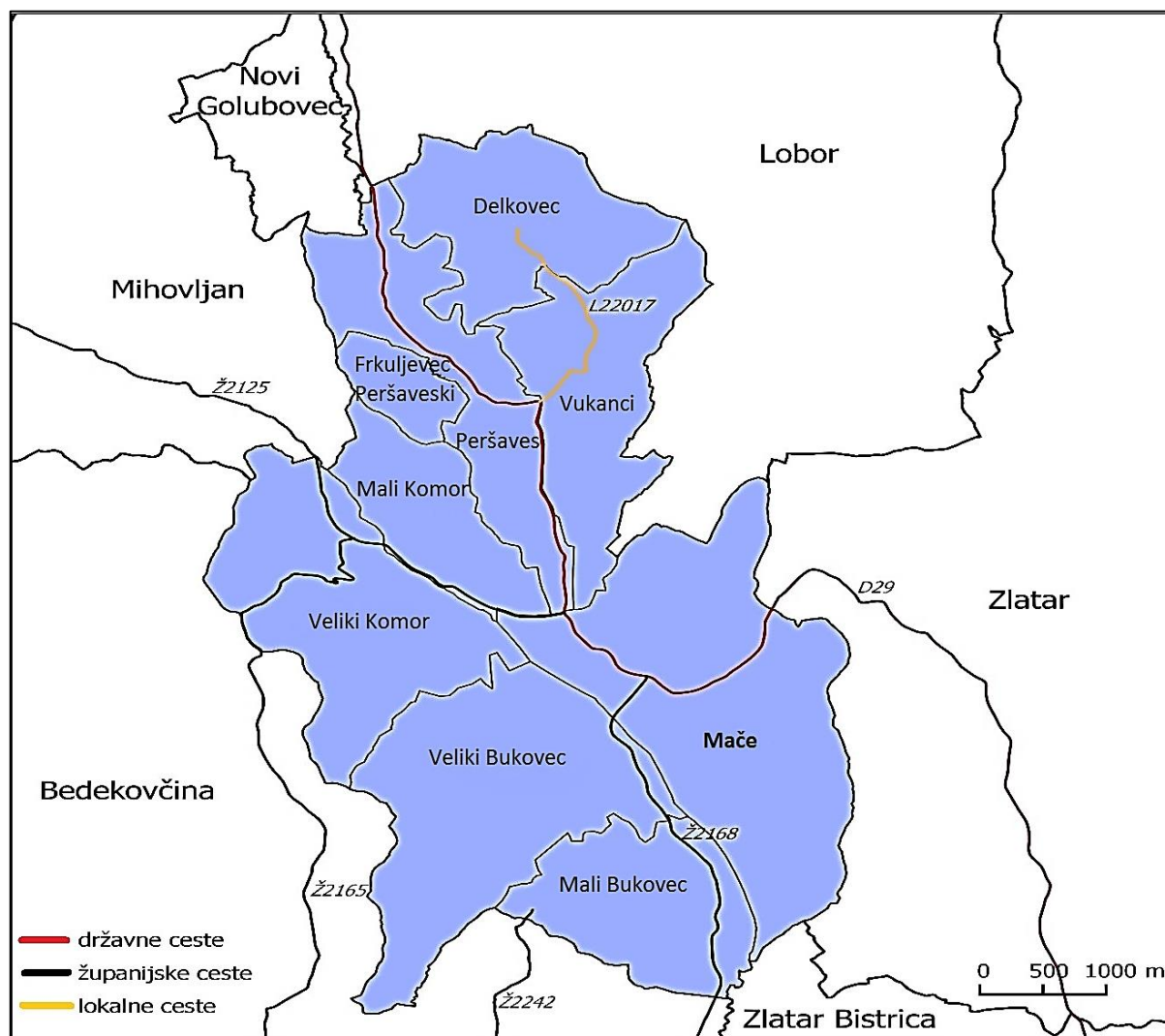
Tablica 12 Cestovna mreža na području Općine Mače

DRŽAVNE CESTE		
Naziv ceste	Dionica	Dužina ceste u km
D29	N.Golubovec (D35) - Zlatar Bistrica - Marija Bistrica-Soblinec (D3)	7,530
UKUPNO (državne ceste)		7,530
ŽUPANIJSKE CESTE		
Ž2125	D35 - Mihovljan - Sutinske Toplice - D29	2,800
Ž2165	V.Komor (Ž2125)- Grabe - Bedekovčina	1,720
Ž2168	Mače (D29) - M.Bukovec - Poznanovec (D24)	3,650
Ž2242	Veliki Bukovec - Poznanovec (D24)	0,109
UKUPNO (županijske ceste)		8,279
LOKALNE CESTE		
L22017	Delkovec - Vukanci (D29)	2,210
UKUPNO (lokalne ceste)		2,210
UKUPNO		18,019

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Krapinsko-zagorske županije

Nabrojane mrežu razvrstanih cesta nadopunjuju nerazvrstane ceste koje povezuju pojedine zaseoke te izdvojena građevinska područja. Ukupna duljina cestovne mreže na području Općine Mače iznosi 101,104 kilometara, od čega je neasfaltirano 17,378 km zemljanih puteva, na makadam otpada 31,990 km, a na asfaltirane ceste 51,736 km. Postojeće ceste povezuju sva naselja unutar Općine, ali i Općinu sa susjednim jedinicama lokalne samouprave. Prikaz prometnica na području Općine Mače daje Slika 2.

Slika 2 Karta prometnica na području Općine Mače

Izvor: Zavod za prostorno uređenje Krapinsko-zagorske županije

Stanje razvrstanih cesta na području Općine je zadovoljavajuće dok su makadamske ceste u lošem stanju te je potrebna njihova sanacija. Tijekom godina Općina Mače ulagala je velike iznose u razvoj i održavanje prometne infrastrukture na području Općine. Općina Mače, zajedno s Krapinsko-zagorskom županijom, krenula je u projekt Master plan javne rasvjete s ciljem pokrivenosti svih naselja javnom rasvjetom. Potrebno je i pristupiti i daljnjoj izgradnji nogostupa, kako bi se prvenstveno pojačala sigurnost djece i svih ostalih sudionika prometa. Pregled navedenih izdataka u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine dan je u Tablici 13.

Tablica 13 Izdaci za razvoj i održavanje prometne infrastrukture; 2009. - 2014. godina

Prometna infrastruktura	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Ceste	1.775,674,08	463.213,14	7.320,96	0,00	25.886,86	0,00
Nogostup	53.016,38	177.005,01	161.473,52	0,00	0,00	0,00
Klizište	154.389,78	0,00	51.168,00	18,750,00	11.250,00	148.344,20
Tekuće održavanje	319.470,42	264.011,64	20.677,34	80.052,55	92.606,31	130.187,37
Ukupno	2.302.550,66	904.229,79	240.639,82	98.802,55	129.743,17	278.531,57

Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

7.2 Telekomunikacije

Osnovni cilj, od značaja za Krapinsko-zagorsku županiju a time i za samu Općinu Mače je kvalitetno pokrivanje i uspostava telekomunikacijskog sustava u svim dijelovima općine i županije. Područjem općine Mače prolaze segmenti dvaju svjetlovodnih kabela kapaciteta 2x12 niti od kojih jedan spaja Zlatar i Lobor i teritorijem Općine Mače prolazi samo u njenom istočnom dijelu, dok se drugi kapaciteta 12 niti od Zlatara, preko Sutinskih Toplica i Mihovljana spaja na kabel Krapina-Radoboj-Novi Golubovec. Takvi kabeli omogućuju veliku brzinu prijenosa podataka (telefon, Internet, televizija) jer je medij koji prenosi podatke svjetlost, a ne bakar. Razvoj telekomunikacijskog sustava u posljednjim godinama je jako snažan i samim time raste njegov značaj, kako na državnom tako i na županijskom i općinskom nivou. Posebno je značajna dobra povezanost telekomunikacijskim sustavom ruralnih područja na području Općine zbog sigurnosnih razloga, a i zbog podizanja kvalitete života. Telekomunikacijski sustav na području Općine doživio je zadnjih godina snažan rast, kako u pogledu brzog razvoja tehnologije, tako i s aspekta intenzivne izgradnje. Sva naselja u Općini Mače su pokrivena telefonskim priključkom te 98% kućanstava ima priključak. U centru Mača je 2015. godine instalirana stanica za brzi Internet. Također, u Maču se nalazi poštanski ured što poštanske usluge mještanima čini dostupnijima.

7.3 Opskrba energijom, vodoopskrba i odvodnja

Potrebe područja Općine za električnom energijom podmiruju se iz pojne točke TS 35/10 kV, 2x8 MVA Zlatar Bistrica. Navedena točka TS 35/10 kV napaja se električnom energijom iz pojne točke: TS 110/35 kV, 1x20 MVA u PTE Jertovec preko odgovarajućeg 35 kV dalekovoda. Razvoj potrošnje i opterećenja u mreži manjeg mjesta nimalo ne zaostaje za gradskim elektroenergetskim mrežama, o čemu treba voditi računa kod dimenzioniranja i izbora parametara. Postojeće stanje ne zadovoljava potrebne napone te je potrebno izvršiti rekonstrukciju postojećih objekata elektroopskrbe. Treba obaviti rekonstrukciju postojećih i gradnju novih elektroenergetskih građevina (dalekovodi 10 (20) kV i transformatorske stanice) kao i kabliranje pojedinih dijelova trase vodova visokog napona na prolazu kroz građevinska područja. Postojeći nadzemni vodovi 10(20) kV dobro su pozicionirani cijelim područjem Općine Mače i omogućuju interpolaciju novih distributivnih TS10(20)/0,4 kV na cijelom području. Zaštitni koridori za visokonaponske nadzemne vodove iznose:

- za nadzemni vod napona 220 kV   50 m

- za nadzemni vod napona 110 kV   28 m
- za nadzemni vod napona 35 kV   20 m
- za nadzemni vod napona 10 (20) kV   16 m

Zaštitni koridor za niskonaponske nadzemne vodove iznosi za nadzemni vod napona 0,4 Kv - 5 metara. U Maču 840 domaćinstava ima priključak na elektroenergetsku mrežu i nema naselja koje nije pokriveno mrežom.

Distributer plina na području Općine Mače je Zagorski metalac d.o.o za distribuciju plina i proizvodnju metalnih konstrukcija iz Zaboka. Distribucijski plinovod pokriva sva naselja u Općini Mače, a priključak na plinovod ima 420 domaćinstava. Temeljni cilj na nivou općine je kvalitetna i cjelokupna pokrivenost područja općine plinskom mrežom s dovoljnim količinama plina. Kod planiranja plinoopskrbe za trase plinovoda potrebno je utvrditi koridore prema važećim normativima, a u skladu s potrebnim koridorima za ostale energetske potrebe. Dimenzioniranje plinske mreže treba vršiti na temelju postojećih i mogućih budućih potrošača uz korištenje faktora istovremenosti na određenoj dionici.

Osnovni cilj razvojnog programa vodoopskrbe je da svaki stanovnik Županije i Općine u doglednom vremenu bude opskrbljen dovoljnom količinom kvalitetne pitke vode. Komunalna poduzeća koja upravljaju vodoopskrbnim sustavima treba osposobiti u tehničkom i stručnom pogledu da budu kadra kvalitetno održavati i unaprjeđivati sustav vodoopskrbe. Integralnom studijom dugoročnog razvoja regionalnog vodovoda Krapinsko–zagorske županije (IGH 1996.) koncepcija vodoopskrbe za čitavu Županiju zamišljena je u dvije faze. Prva faza do 2011. godine osigurala je vodoopskrbu za 70% ukupnog stanovništava Županije dok bi se u drugoj konačnoj fazi osigurala vodoopskrba 90% stanovništva, a ostatak od 10% predstavljaju pojedinačni objekti u brdskim i zabačenim područjima koja bi se i dalje opskrbljivala vodom individualno. Na vodovodnu mrežu je priključeno 801 kućanstvo (55% kućanstava u Općini Mače) dok se 176 kućanstava opskrbljuje vodom iz lokalnih vodovoda. Takva pokrivenost vodovodnom mrežom i sustavom odvodnje ne osigurava očuvanje kvalitete vode niti zaštitu od zagađivanja. Na području Općine Mače nema izgrađenih kanalizacijskih odvodnih sustava (osim malog dijela kanalizacije u užem centru Mača i u Sutinskim Toplicama) niti uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Za naselja s manjim brojem stanovnika, a koja je teško povezati u zajednički sustav, predviđa se izgradnja septičkih (trokomornih) taložnica koje također imaju mogućnost djelomičnog pročišćavanja. Ovim kriterijima predviđa se izgradnja uređaja za pročišćavanje za naselja Mače, Veliki Bukovac i Veliki Komor dok bi za ostala naselja i dalje ostale na snazi odredbe o izgradnji septičkih taložnica.

7.4 Gospodarenje otpadom

Na području Općine Mače pružanje javnih usluga prikupljanja mješovitog komunalnog otpada, odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada, prijevoza tog otpada do ovlaštene osobe za obradu otpada kao i druge poslove vezane za postupanje s otpadom obavlja trgovačko društvo Komunalac Konjščina d.o.o.

Sustav prikupljanja komunalnog otpada na području Općine Mače dijeli se na:

- Sustav prikupljanja komunalnog otpada iz kućanstva

- Sustav prikupljanja otpada namijenjenog recikliranju
- Sustav prikupljanja glomaznog otpada

Odvoz komunalnog otpada iz domaćinstava i gospodarskih objekata obavlja se dva do tri puta mjesečno, dok se ostale vrste odvojenog otpada (korisni otpad i papir) odvozi jedanput mjesečno. Za takav način odvajanja otpada Komunalac Konjščina d.o.o. dostavio je svim domaćinstvima vreće za odlaganje korisnog otpada, kalendar rasporeda odvoza i letak s uputama. Miješani korisni otpad koji ostaje nakon što se iz njega izdvoji korisni otpad i papir skuplja se od 2014. godine u čipirane kante. Odvoz otpada organiziran je za 684 kućanstva. Dva puta godišnje organiziran je odvoz glomaznog otpada na području Općine što se ne naplaćuje kao posebna usluga. Taj otpad odlaže se na odlagalištu „Tugonica“ na području Općine Marija Bistrica. Prostornim planom Krapinsko-zagorske županije na području Općine Mače nije planirano uređenje odlagališta komunalnog otpada. Jedna od mjera provedbe odvojenog sakupljanja otpada su zeleni otoci (skupine raznovrsnih posuda u kojima se odvojeno sakupljaju reciklirajući materijali) gdje se odvaja papir, staklo, plastika, odjeća i obuća. U Općini Mače postoje eko otoka, jedan u Maču na javnoj površini ispred Vatrogasnog doma, a drugi u MO Mali i Veliki Komor.

Na području Općine Mače nalazi se jedno divlje odlagalište otpada, dok su ostala sanirana posljednjih godina uz financijsku pomoć Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost i Krapinsko-zagorske županije.

Iako je Planom gospodarenja otpadom predviđeno da će specifična količina komunalnog otpada po stanovniku rasti prosječnom godišnjom stopom od 1% te da će se specifična količina proizvodnog neopasnog otpada povećavati po prosječnoj godišnjoj stopi od 2,5 do 3%, temeljem podataka „Komunalca Konjščina“ d.o.o. o odloženim količinama komunalnog otpada na odlagalištu „Tugonica“ i broja stanovnika obuhvaćenih odvozom komunalnog otpada, specifična količina komunalnog otpada koji se stvara na analiziranom području po stalnom stanovniku obuhvaćenom organiziranim odvozom za 2014. godinu iznosila je 0,27 kg/stan/dan. To predstavlja malo povećanje u odnosu na 2013. godinu (0,25 kg/stan/dan), a znatno smanjenje u odnosu na 2007. godinu (0,51 kg/stan/dan). Na smanjenje količine proizvedenog otpada po stanovniku utječu razni čimbenici kao što je osviještenost građana o potrebi razvrstavanja otpada, ali i pad razine životnog standarda građana uslijed krize te samim time i pad potrošnje.

Obuhvaćenost stanovništva organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada od 88,6% poboljšana je u odnosu na 2007. godinu kada je iznosila 78%. Međutim, u narednim godinama očekuje se veći obuhvat stanovništva pa je cilj da u organizirano skupljanje komunalnog otpada bude uključeno oko 95% stanovništva. Općina Mače planira pokrenuti kontinuiranu edukaciju za sve subjekte (pravne i fizičke) koji sudjeluju u nastanku otpada, predviđeno Planom gospodarenja otpadom.

8 LOKALNO GOSPODARSTVO

8.1 Poduzetništvo i obrti

Međuopćinsko udruženje obrtnika Zlatar okuplja obrtnike s područja Grada Zlatar i Općina Budinščina, Hrašćina Trgovišće, Konjščina, Lobar, Mače, Mihovljan, Novi Golubovec i Zlatar Bistrica. Prema podacima Udruženja u Općini Mače u 2014. i 2015. godini djeluje 37 obrta. Najveći broj obrta bavi se uslužnom djelatnosti (12 ili 32,43%) što odgovara stanju u Krapinsko-zagorskoj županiji budući da se i na županijskoj razini najveći broj obrtnika bavi uslužnim obrtom (619 obrtnika ili 25,76%). Od 2011. godine broj obrta se smanjio za deset registriranih obrta, odnosno za 21,28%. Najviše obrta zatvoreno je u sektoru ugostiteljstva, čak 71,43% njih te proizvodnom i prijevoznikom sektoru (37,5%), dok se broj obrta povećao u uslužnim djelatnostima (za 9,09%), graditeljstvu (za 16,66%) i tradicijskim obrtima (100%). Da je propadanje obrtništva znatno širi problem govori podatak da je u istom vremenskom razdoblju i na području Krapinsko-zagorske županije došlo do kontinuiranog smanjenja broja obrta. U usporedbi s podacima za Krapinsko-zagorsku županiju, na području za koje se posljednjih godina također bilježi pad broja obrta što je posljedica dugogodišnje teške gospodarske situacije, najveći pad broja obrta bilježi se u sektoru proizvodnih i uslužnih djelatnosti, zatim trgovine i prijevoza, dok je u sektoru graditeljstva zabilježen rast broja obrta, kao i u Općini Mače. Kretanje broja obrta u Općini Mače po pojedinim sektorima od 2011. do 2015. godine prikazan je u Tablici 14.

Tablica 14 Kretanje broja obrta u Općini Mače po pojedinim sektorima od 2011. do 2015.

Godina	Proizvodnja	Usluga	Prijevoz	Trgovina	Ugostiteljstvo	Tradicijski obrti	Graditeljstvo	Frizeri	Proizvodnja tekstila	Ukupno
2011.	8	11	8	3	7	1	6	2	1	47
2012.	6	11	8	3	5	1	5	2	1	42
2013.	5	10	7	3	3	1	7	2	0	38
2014.	5	11	5	2	2	2	8	2	0	37
2015.	5	12	5	2	2	2	7	2	0	37

Izvor: Udruženje obrtnika Zlatar

Prema podacima Hrvatske obrtničke komore, krajem 2014. godine na području za koje je nadležno Međuopćinsko udruženje obrtnika Zlatar evidentirana su 372 obrtnika. Među njima, najbrojniji su obrtnici koji su se bavili proizvodnim obrtom (113 obrtnika ili 30,38%), uslužnim obrtom (58 obrtnika ili 15,59%), ugostiteljstvom (54 obrtnika ili 14,52%) i prijevozom (45 obrtnika ili 12,10%). Ovo samo donekle odgovara stanju u Maču budući da je tamo najveći broj obrtnika u uslužnim djelatnostima, a zatim u proizvodnim i prijevoznim. Od 2010. do 2014. godine kontinuirano se smanjivao broj obrtnika na području za koje je nadležno Međuopćinsko udruženje obrtnika Zlatar. Do najvećeg smanjenja došlo je upravo tijekom 2014. godine budući da se u odnosu na 2013. godinu broj obrtnika

smanjio za 5,83%. Teška gospodarska situacija dovela je do propadanja velikog broja obrta pa je tako tijekom 2014. godine broj obrta bio manji za 15,65% u odnosu na 2010. godinu.

Na području Općine, osim trgovačkih nema značajnijih gospodarskih kapaciteta, a posebno ne industrijskih postrojenja. Najvažnije poduzeće je Robna kuća „B.a.m.t.“ Mače. Na temelju podataka *Financijske agencije* iz 2014. godine na području Općine Mače evidentirano je 15 poduzetnika što predstavlja povećanje u odnosu na prethodnu godinu kada je evidentirano 13 poduzetnika. Poduzetnici su zapošljavali 39 osoba te su ostvarili ukupne prihode u iznosu od 15.109.000,00 kuna. U odnosu na 2013. godinu, tijekom 2014. godine neto dobit se smanjila s 536.000,00 na 245.000,00 kuna. Ukoliko se rangiraju sve jedinice lokalne samouprave u Hrvatskoj s obzirom na određene pokazatelje (broj poduzetnika, broj zaposlenih, ukupni prihodi, dobit razdoblja, gubitak razdoblja, neto dobit), evidentirano je kako je Općina Mače tijekom 2014. godine prema broju poduzetnika zauzela 413. mjesto, prema broju zaposlenih 484. mjesto, prema ukupnim prihodima 492. mjesto, prema dobiti razdoblja 489. mjesto, prema gubitku razdoblja 472. mjesto i prema neto dobiti 354. mjesto od ukupno 556 Općina i gradova u Republici Hrvatskoj. Gledajući vrijednost navedenih pokazatelja, vidljivo je kako je Općina Mače tijekom 2014. godine prema broju poduzetnika zauzela 25. mjesto, prema broju zaposlenih zauzela 31. mjesto, prema ukupnim prihodima zauzela posljednje 32. mjesto, prema dobiti razdoblja zauzela 30. mjesto, prema gubitku razdoblja zauzela 28. mjesto i prema neto dobiti zauzela 24. mjesto u Krapinsko-zagorskoj županiji. Detaljan prikaz poslovnih rezultata poduzetnika s područja Općine Mače tijekom zadnje tri godine (2012. - 2014. godina) dan je na Tablici 14.

Tablica 15 Poslovni rezultati poduzetnika s područja Općine Mače (u tisućama)

Pokazatelji 2012.	Općina Mače	KZŽ	Rang u KZŽ	Rang u RH
Broj poduzetnika	13	1.595	27	429
Broj zaposlenih	28	16.446	32	506
Ukupni prihodi	11.175	9.704.509	31	501
Dobit razdoblja	249	456.579	31	499
Gubitak razdoblja	801	473.972	23	393
Neto dobit	-552	-17.392	21	347
Pokazatelji 2013.	Općina Mače	KZŽ	Rang u KZŽ	Rang u RH
Broj poduzetnika	13	1.670	26	438
Broj zaposlenih	37	16.571	32	489
Ukupni prihodi	14.761	9.968.549	32	485
Dobit razdoblja	859	466.378	27	422
Gubitak razdoblja	323	207.304	23	440
Neto dobit	536	259.074	18	284
Pokazatelji 2014.	Općina Mače	KZŽ	Rang u KZŽ	Rang u RH
Broj poduzetnika	15	1.765	25	413
Broj zaposlenih	39	17.638	31	484
Ukupni prihodi	15.109	9.889.047	32	492
Dobit razdoblja	425	556.886	30	489
Gubitak razdoblja	180	347.232	28	472
Neto dobit	245	209.654	24	354

Izvor: *Financijska agencija*; obrada: *Zagorska razvojna agencija d.o.o.*

8.2 Poslovna zona

Projekti izgradnje poduzetničkih zona u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave provode se s ciljem ujednačenog regionalnog razvoja cjelokupnog područja Republike Hrvatske. Poduzetničke zone, kao dio ukupne poduzetničke infrastrukture, definirane su kao infrastrukturno opremljena područja utvrđena prostornim planovima, namijenjena obavljanju određenih vrsta gospodarske aktivnosti. U Općini Mače se nalaze tri poduzetničke zone: gospodarska zona naselja Mače, gospodarska zona Veliki Komor i gospodarska zona Mali Bukovec. Niti jedna od tri poduzetničke zone u Općini Mače krajem 2013. godine nije bila u funkciji te u njima ne postoji nikakva infrastruktura, dok je vlasništvo nad zemljom privatno.

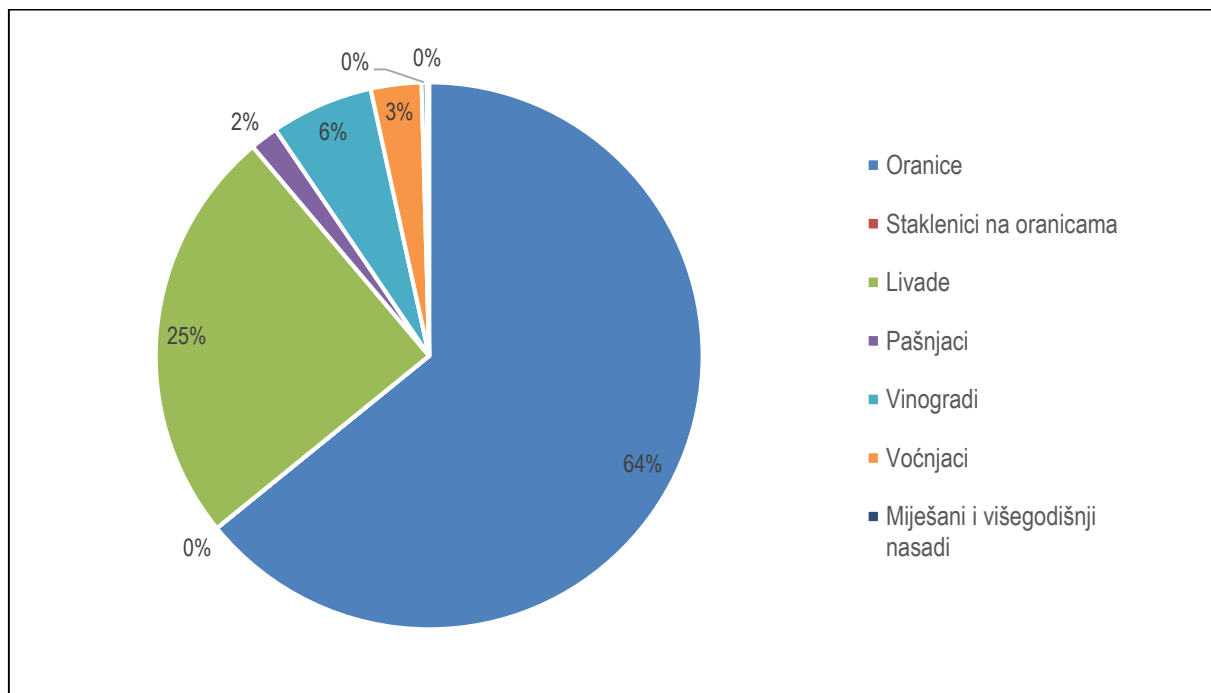
8.3 Turizam

Općina Mače nema razvijen turizam iako ima turističkih resursa poput Sutinskih toplica koje su zatvorene od 2013. godine. Sutinske toplice slove kao najprirodnije toplice u Zagorju, zbog svog predivnog okoliša i prirodne izvorske tople vode koja se izmjenjivala svaki dan. Vlasnik Ivančica d.d. nema financijskih sredstava novaca za ulaganje u kompleks te su zbog problema oko investiranja toplice još uvijek zatvorene, a kompleks je zapušten te se ne održava i ne čisti. Kompleks Sutinske toplice se sastoji od 3 bazena i ugostiteljskog objekta koji su bili otvoreni za vrijeme sezone. U sezoni se moglo prihvatiti i do 5.000 kupača. Koncesija trenutnom vlasniku istječe 2018. godine. Kroz Općinu Mače prolazi trasa turističke vinske ceste Mihovljan – Mače – Zlatar, koja je razvojno poljoprivredno–turistički projekt oko kojeg bi se trebala razvijati seljačka obiteljska gospodarstva, seljački turizam te eno-gastronomska ponuda. Općina Mače nalazi se na južnim padinama Ivančice i polazište je na planinu. Ne postoji uređena planinarska staza, ali ima dovoljan broj služnih puteva koji su povezani s padinama Ivančice. Na Ivančici se nalaze ostaci nekadašnjih utvrda koji su nekada bili posjed. S vrha Ivančice se pruža nevjerojatan pogled na cijelo Hrvatsko zagorje.

8.4 Poljoprivreda

Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju iz 2015. godine, ukupna površina poljoprivrednog zemljišta upisanog u ARKOD sustav prema vrsti uporabe na području Općine Mače iznosila je 424 ha. Od toga, najveći dio se odnosi na oranice (276,17 ha ili 65,13%) i livade (106,31 ha ili 25,07%). Voćnjaci i vinogradi čine tek neznatan dio poljoprivrednog zemljišta budući da zauzimaju tek 3,04% odnosno 6,15% zemljišta. Prikaz poljoprivrednog zemljišta prema namjeni na području Općine Mače dan je na Grafikonu 17.

Grafikon 15 Poljoprivredno zemljište prema namjeni na području Općine Mače

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

9 STANJE OKOLIŠA

Mjerama zaštite potrebno je obuhvatiti sve prirodne resurse prostora: tlo, vodu, zrak te posebno vrijedne dijelove okoliša. Prema Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske posebnim vrijednostima hrvatskog prostora smatraju se: rezerve pitke vode, prirodne šume (biljne i životinjske zajednice šuma), zaštićena područja prirode, spomenici graditeljske baštine, nezagađeno tlo, termalni izvori te očuvani prirodni i kultivirani krajobraz. Općina Mače bogata je gotovo svim navedenim resursima koji se razlikuju prema važnosti, kvaliteti, količini i prostornom obuhvatu. Na području Općine nalazi se dio zaštićenog područja Sutinskih Toplica u kategoriji značajnog krajobraza, a sukladno Zakonu o zaštiti prirode rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode Broj:UP/I 1.1981 od 20. siječnja 1981. godine. Od ostalih područja, u budućnosti se pod posebnu zaštitu namjerava staviti potočna dolina Reke te planinski masiv Ivančice u čijem se pobrđu južnih padina smjestilo Mače, kao i manje površine šumske zajednice gorskog javora i običnog jasena na vrhu Ivančice.

Zakonom o zaštiti zraka (NN 178/04) određene su mjere, način organiziranja i provođenje zaštite te poboljšanja kakvoće zraka u cilju očuvanja zdravlja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta te kulturnih i materijalnih vrijednosti. Na području Općine Mače ne vodi se evidencija o kakvoći zraka niti postoje uređaji za mjerenje kakvoće zraka. Kako na području Mača ne postoje industrijska postrojenja koja bi znatnije onečistila zrak, može se zaključiti kako je kvaliteta zraka dobra te spada u 1. kategoriju. Ovo znači da je zrak čist ili tek neznatno onečišćen te da nisu prekoračene granične vrijednosti niti za jednu onečišćujuću tvar.

Temeljni propis za provedbu zaštite od buke je Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13). Općina Mače nema izrađenu kartu buke, akcijski plan i organizirani sustav mjerenja buke, no zbog odsustva većih izvora buke (industrijski pogoni, intenzivan cestovni promet i sl.) pretpostavlja se da je osnovni fon buke u naseljima unutar granica najvećih dozvoljenih vrijednosti.

10 DRUGA PODRUČJA RELEVANTNA ZA RAZVOJ

Pokazatelj indeksa razvijenosti računa se na temelju stope nezaposlenosti, dohotka po stanovniku, proračunskih prihoda jedinice lokalne/regionalne samouprave po stanovniku, općeg kretanja stanovnika te stope obrazovanja. Pri tome, prilikom izračuna indeksa razvijenosti svaki od navedenih pokazatelja ima određeni ponder (udio u ukupnoj vrijednosti indeksa razvijenosti). Stopa nezaposlenosti u indeksu razvijenosti ima udio od 30%, a dohodak po stanovniku udio od 25%. Preostali pokazatelji (proračunski prihodi jedinice lokalne/regionalne samouprave po stanovniku, opće kretanje stanovništva i stopa obrazovanja) imaju udjele u ukupnoj vrijednosti indeksa razvijenosti od 15%. Valja napomenuti kako se vrijednost indeksa razvijenosti računa svake tri godine.

Visina stope nezaposlenosti na području Općine Mače u vremenskom razdoblju od 2010. do 2012. godine iznosila je 16,40% što je više u odnosu na stopu nezaposlenosti u Krapinsko-zagorskoj županiji (12,90%). Uspoređujući trenutnu vrijednost pokazatelja stope nezaposlenosti (16,40%) s prijašnjom vrijednošću od 6,90% (2010. godina), vidljivo je pogoršanje situacije što je u skladu s ranije iznesenim podacima o stanju na tržištu rada.

Pokazatelj dohotka po stanovniku predstavlja omjer ukupnog iznosa dohotka kojeg su tijekom jednog poreznog razdoblja (kalendarske godine) ostvarili porezni obveznici, fizičke osobe s prebivalištem ili uobičajenim boravištem na području jedinice lokalne/regionalne samouprave. Dohodak od samostalne djelatnosti podrazumijeva dohodak umanjen za propisana umanjena i preneseni gubitak, sukladno Zakonu o porezu na dohodak (NN 119/09, NN 56/10). Za izračun pokazatelja dohodak po stanovniku koriste se podaci Porezne uprave o isplaćenim dohocima i podaci Državnog zavoda za statistiku o broju stanovnika u jedinici lokalne/regionalne samouprave. Vrijednost pokazatelja dohodak po stanovniku za područje Mača u vremenskom razdoblju od 2010. do 2012. godine iznosi 23.806 kuna što je niže u odnosu na vrijednost ovoga pokazatelja za Krapinsko-zagorsku županiju (25.432 kuna). Uspoređujući trenutnu vrijednost pokazatelja dohotka po stanovniku s prijašnjom vrijednošću od 18.199 kuna (2010. godina), vidljivo je poboljšanje situacije.

Pokazatelj proračunskih prihoda jedinice lokalne/regionalne samouprave po stanovniku predstavlja omjer ostvarenih prihoda jedinice lokalne/regionalne samouprave umanjenih za propisane slučajeve te broja stanovnika na području jedinice lokalne/regionalne samouprave. Propisani slučajevi uključuju prihode prikupljene od: domaćih i stranih donacija; posebnih ugovora; ostvarenih na temelju dodatnih udjela u porezu na dohodak i pomoći za izravnavanje za financiranje decentraliziranih funkcija; od prireza porezu na dohodak. Za izračun pokazatelja proračunski prihodi jedinice lokalne/regionalne samouprave po stanovniku koriste se podaci Ministarstva financija o prihodima proračuna jedinice lokalne/regionalne samouprave te podaci Državnog zavoda za statistiku o broju stanovnika na području jedinice lokalne/regionalne samouprave. Prema dostupnim podacima, vrijednost proračunskih prihoda po stanovniku za područje Mača u vremenskom razdoblju od 2010. do 2012. godine iznosila je 867 kuna što je znatno niže u odnosu na Krapinsko-zagorsku županiju gdje je vrijednost ovog pokazatelja 1.772 kune. Uspoređujući trenutnu vrijednost pokazatelja proračunskih prihoda jedinice lokalne/regionalne samouprave s prijašnjom vrijednošću od 808 kuna (2010. godina), vidljivo je kako je došlo do malog poboljšanja situacije.

Pokazatelj općeg kretanja stanovništva predstavlja omjer usporedivog broja stanovnika jedinice lokalne/regionalne samouprave tijekom zadnja dva popisa stanovništva. Kako bi se izračunao ovaj pokazatelj potrebni su podaci

Državnog zavoda za statistiku o broju stanovnika jedinice lokalne/regionalne samouprave dobiveni iz zadnja dva popisa stanovništva. Vrijednost pokazatelja općeg kretanja stanovništva za područje Mača u vremenskom razdoblju od 2001. do 2011. godine iznosi 94,9 što je niže u odnosu na Krapinsko-zagorsku županiju gdje ovaj pokazatelj iznosi 95. Uspoređujući trenutnu vrijednost pokazatelja općeg kretanja stanovništva s prijašnjom vrijednošću od 94 (1991.-2001.) vidljivo je blago poboljšanje situacije. U budućnosti se zbog starenja stanovništva može očekivati daljnje negativno kretanje ovoga pokazatelja.

Posljednji pokazatelj, stopa obrazovanja, računa se kao udio stanovništva sa završenom srednjom školom i višim obrazovanjem u stanovništvu jedinice lokalne/regionalne samouprave čija je dob između 16 i 65 godina. Kako bi se izračunao ovaj pokazatelj potrebni su podaci Državnog zavoda za statistiku o obrazovnoj strukturi stanovništva Republike Hrvatske te broja stanovnika u dobi od 16 do 65 godina na području jedinice lokalne/regionalne samouprave. Gledajući vrijednost ovog pokazatelja za područje Mača, uočeno je kako ona iznosi 68,35% što je neznatno više u odnosu na vrijednost za Krapinsko-zagorsku županiju (69,67%). Uspoređujući trenutnu vrijednost pokazatelja stope obrazovanja s prijašnjom vrijednošću od 52,8% (2010. godina), vidljivo je poboljšanje situacije. Ovo se može objasniti činjenicom da je osnovnoškolsko obrazovanje obavezno pa su sva djeca uključena u proces obrazovanja, a istovremeno dolazi do smanjenja broja starijeg neobrazovanog stanovništva radi umiranja.

Na temelju vrijednosti svih nabrojanih pokazatelja, izračunato je kako indeks razvijenosti Općine Mače iznosi 78,29%. Ova ga vrijednost svrstava u 3. skupinu jedinica lokalne samouprave čiji se indeksi razvijenosti kreću u rasponu od 75% do 100%. Temeljem prijašnjeg izračuna indeksa razvijenosti iz 2010. godine, vidljivo je kako je i tada Općina Mače spadala u 3. skupinu jedinica lokalne samouprave budući da je imala indeks razvijenosti od 77,04%. Prema tome, vidljivo je kako je došlo do povećanja vrijednosti indeksa razvijenosti što je prije svega uzrokovano poboljšanjem pokazatelja dohotka po stanovniku te prosječnih izvornih prihoda po stanovniku, kao i povećanjem udjela obrazovanog stanovništva u dobi između 16 i 65 godina. Na prostoru Krapinsko-zagorske županije, 11 jedinica lokalne samouprave ima nižu vrijednost indeksa razvijenosti u odnosu na Općinu Mače. Takva kategorizacija prema indeksu razvijenosti daje kvalitetni okvir poticanja razvoja svih lokalnih jedinica u skladu sa stupnjem razvijenosti pojedine jedinice. Prema tome, s obzirom na to da Općina Mače spada u 3. skupinu s indeksom razvijenosti u visini od 78,29%, može računati na financijske potpore iz EU fondova u svrhu budućeg razvoja. Usporedba vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja indeksa razvijenosti Općine Mače s vrijednostima i pokazateljima za Krapinsko-zagorsku županiju te pokazateljima na nacionalnoj razini prikazani su u Tablici 16.

Općina Mače je tijekom zadnjih nekoliko godina pripremila nekoliko projekata za financiranje iz europskih fondova. Također, pripremljeni su ili su u fazi pripreme projekti partnerskih institucija s područja Županije, a koji bi se dijelom provodili na području Općine Mače. Radi se o projektima koji pokrivaju područje turizma, energetske učinkovitosti, poduzetništva i obrazovanja. Detaljan prikaz projekata pripremljenih na području Općine Mače dan je u Tablici 15.

Tablica 16 Projektni prijedlozi na području Općine Mače

Općina	Naziv projekta	Predlagatelj	Proračun	Sektor projekta	Status projekta	Godina prijave
Mače	Znanstveno - lječilišni centar Sutinske toplice	SDP Mače	0,00	Turizam	Prijedlog	2012.
Mače	Sufinanciranje police osiguranja za perad	Udruga peradara Hrvatske	60.000,00	Poljoprivreda	Prijedlog	2013.
Međuopćinski/gradski	Rana intervencija u zajednici	OŠ pri Specijalnoj bolnici za med.rehabilitaciju Krapinske Toplice	-	Obrazovanje	Prijedlog	2014.
Međuopćinski/gradski	Master plan javne rasvjete	REGEA	65.519.640,00	Energetska učinkovitost	U tijeku je priprema	2014.
Međuopćinski/gradski	Master plan turizma Krapinsko-zagorske županije	Krapinsko-zagorska županija	8.125.000,00	Turizam	Prijedlog	2014.
Međuopćinski/gradski	Poticanje sabirno-logističkih centara	REGEA	-	Obnovljivi izvori energije	Prijedlog	2014.
Međuopćinski/gradski	Energetska obnova zgrada u nadležnosti Krapinsko-zagorske županije	REGEA	2.994.400,00	Energetska učinkovitost	U tijeku je priprema	2014.
Međuopćinski/gradski	Upoznajmo i uživajmo	Zagorska razvojna agencija d.o.o.	1.623.361,95	Turizam	U provedbi	2014.
Međuopćinski/gradski	Zdravlje na dlanu	Gordana Krleža	-	Turizam	Prijedlog	2014.
Međuopćinski/gradski	Jačanje obrtništva Krapinsko-zagorske županije primjenom istraživanja i inovacija	Obrtnička komora KZZ	-	Poduzetništvo	Prijedlog	2014.
Međuopćinski/gradski	Obrazovanjem do konkurentnog obrtništva Krapinsko-zagorske županije	Obrtnička komora KZZ	-	Poduzetništvo	Prijedlog	2014.
Međuopćinski/gradski	Rekonstrukcija i energetska obnova povijesnih zgrada (spomenička baština)	REGEA	-	Energetska učinkovitost	Prijedlog	2014.

Izvor: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

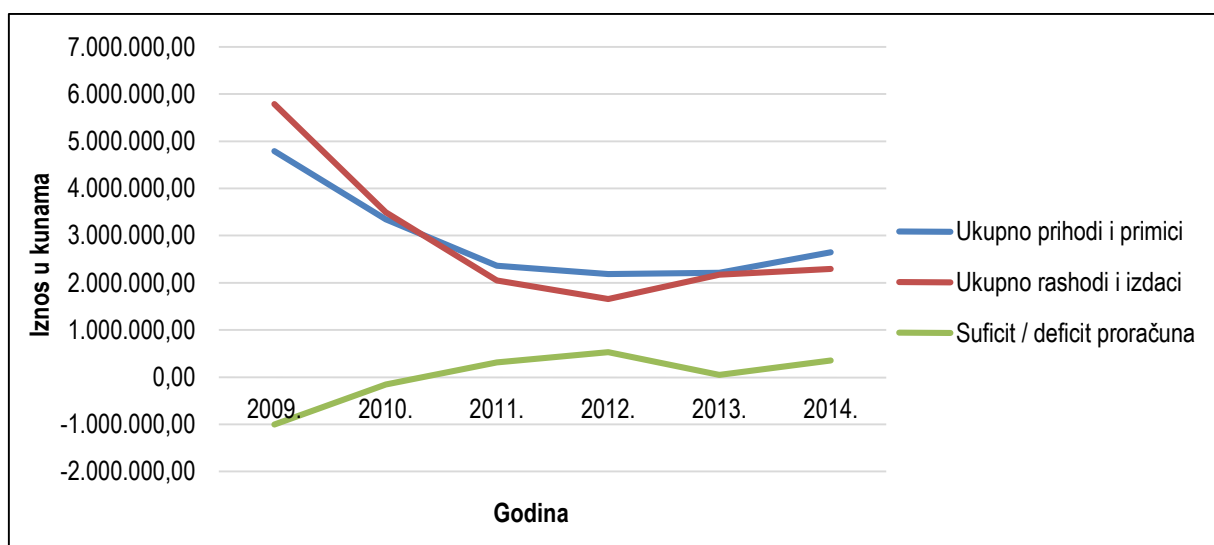
10.1 Međuregionalna i međunarodna suradnja

Suradnja Općina i Gradova na međuregionalnoj i međunarodnoj razini obično služi kao dobar mehanizam razmjene iskustava i najbolje prakse u različitim područjima. Najčešće je nositelj takve suradnje civilno društvo u čiji je razvoj stoga vrijedno ulagati. Općina Mače nije članica međunarodnih organizacija niti je pobratimljena s nekim Gradom ili Općinom. U promociji Općine, kako u zemlji, tako i u inozemstvu sudjeluje KUD „Ljudevit Gaj“ Mače. KUD se sa svojim se nastupima predstavlja na nastupima i koncertima diljem Hrvatske, a od inozemnih nastupa mogu se spomenuti turneje u Italiji, nastupi i manje turneje u Austriji, Mađarskoj, Njemačkoj, Švedskoj, Irskoj, Poljskoj te sudjelovanje na međunarodnom festivalu folkloru u Nizozemskoj.

11 ANALIZA KAPACITETA LOKALNE SAMOUPRAVE

Proračunski prihodi tijekom 2014. godine iznosili su 2.646.426,58 kuna što predstavlja povećanje u odnosu na 2013. godinu kada su iznosili 2.215.343,31 kunu. Najveću vrijednost proračunski prihodi imali su tijekom 2009. godine kada su iznosili 4.791.326,55 kuna. Kao i prihodi, rashodi su se povećali u 2014. godini na 2.295.478,74 kuna u odnosu na 2013. godinu kada je utrošeno 2.170.326,80 kuna. Najveću vrijednost rashodi su imali 2009. godine kada su iznosili 5.792.066,46 kuna. Deficit u proračunu Općine Mače ostvaren je samo 2009. godine u promatranom razdoblju od 2009. do 2014. godine kada je iznosio -1.000.739,91 kunu. Sve ostale godine Općina je poslovala u plusu. Kretanje prihoda, rashoda i suficita/deficita u proračunu Općine Mače od 2009. do 2014. godine dano je na Grafikonu 18.

Grafikon 16 Kretanje prihoda, rashoda i suficita/deficita u proračunu Općine Mače; 2009. - 2014. godina

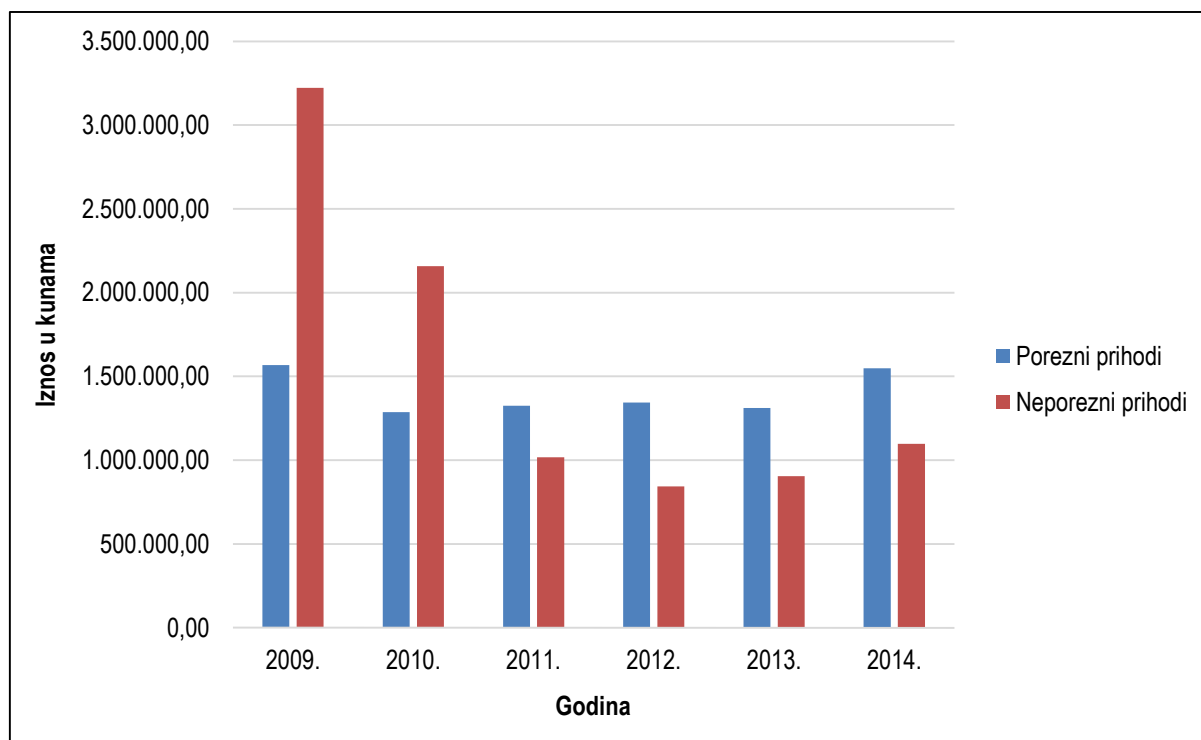

Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Gledajući strukturu proračunskih prihoda od 2009. do 2014. godine vidi se odnos poreznih i neporeznih prihoda. Zanimljivo je kako je udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima bio najmanji tijekom 2009. godine (1.568.488,34 ili 32,74 % od ukupnih prihoda) kada je vrijednost ukupnih proračunskih prihoda bila najveća (4.791.326,55 kuna). Povećanje neporeznih prihoda u proračunu tijekom 2009. godine možemo objasniti kroz pomoć Općini iz inozemstva i od subjekata unutar države. Konkretno, riječ je o pomoći Europske investicijske banke u sklopu projekta EIB II čime su financirani projekti za nogostupe, nerazvrstane ceste i dvoranu pri OŠ Mače. Analizirajući porezne prihode, vidljivo je da prevladavaju porezni prihodi od 2011. do 2014. godine. Prikaz strukture proračunskih prihoda Općine Mače u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine dan je u Grafikonu 19.

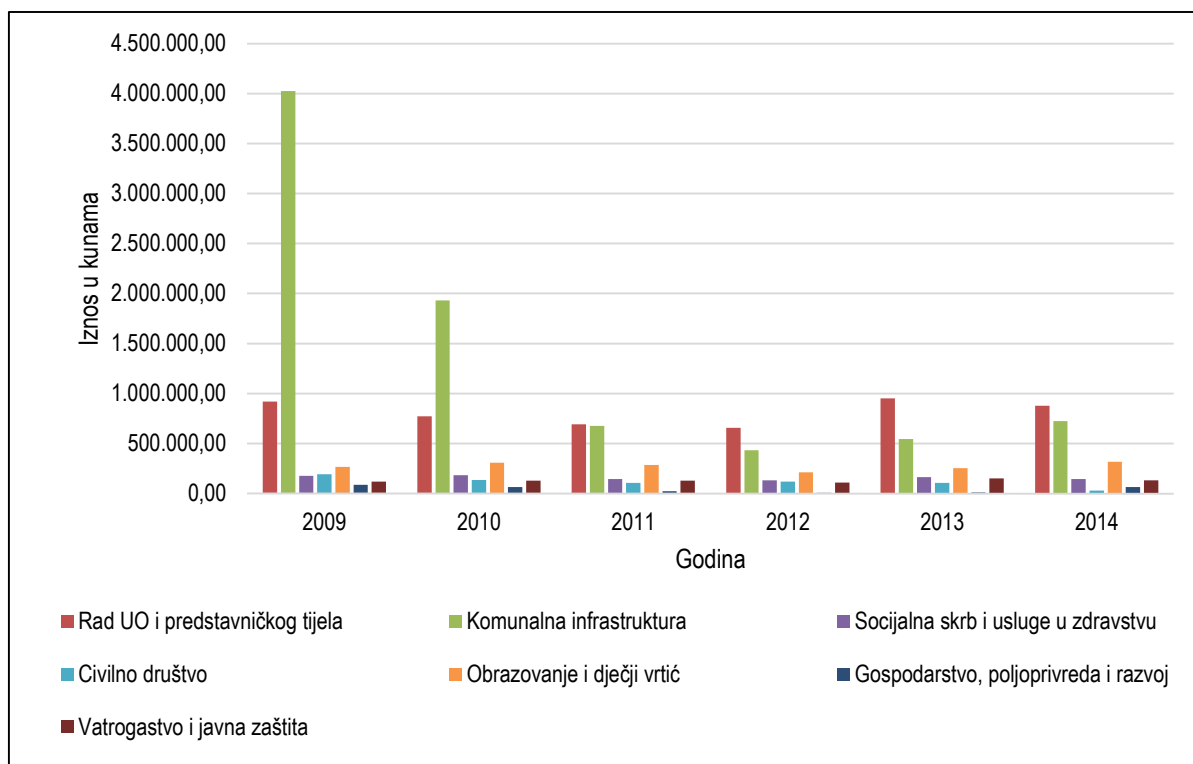
Grafikon 17 Struktura proračunskih prihoda Općine Mače u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine

Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

Promatrajući strukturu rashoda u proračunu Općine Mače vidljivo je da je tijekom godina od 2009. do 2014. približno jednak izdatak za funkcioniranje Upravnog odjela te Općinskog vijeća, dok su se izdaci za pojedina područja mijenjali. Najviše proračunskih sredstava 2009. i 2010. godine bilo je namijenjeno komunalnoj djelatnosti, dok se sljedeće tri godine taj izdatak postepeno smanjivao. Sličan trend slijedili su i izdaci za civilno društvo te socijalnu skrb i zdravstvenu zaštitu. Tijekom promatranih godina najmanji izdaci odnosili su se na gospodarstvo, poljoprivredu i razvoj. Detaljan prikaz strukture proračunskih rashoda Općine Mače u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine dan je u Grafikonu 20.

Grafikon 18 Struktura proračunskih rashoda Općine Mače u vremenskom razdoblju od 2009. do 2014. godine

Izvor: Proračun Općine Mače; obrada: Zagorska razvojna agencija d.o.o.

11.1 Institucionalni okvir

Općina Mače u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju prava građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima: Uređenje naselja i stanovanje; Prostorno i urbanističko planiranje; Komunalno gospodarstvo; Briga o djeci; Socijalna skrb; Primarna zdravstvena zaštita; Odgoj i osnovno obrazovanje; Kultura, tjelesna kultura i sport; Zaštita potrošača; Zaštita i unapređenje prirodnog okoliša; Protupožarna zaštita i civilna zaštita; Promet. Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Općine Mače utvrđenih zakonom i Statutom te obavljanje poslova državne uprave koji su zakonom prenijeti na Općinu odgovoran je Jedinostveni upravni odjel Općine. Tijela Općine Mače su Općinsko vijeće i Općinski načelnik. Općinsko vijeće predstavničko je tijelo građana i tijelo lokalne samouprave koje donosi odluke i akte u okviru prava i dužnosti Općine. Ono prati financijske tokove lokalne samouprave i obavlja nadzor nad izvršavanjem proračuna i svrsishodnom uporabom sredstava. Općinsko vijeće se sastoji od 13 članova. Općinski načelnik nositelj je izvršne vlasti Općine i njegov mandat traje četiri godine. Odgovoran je za ustavnost i zakonitost obavljanja poslova koji su u njegovom djelokrugu te za ustavnost i zakonitost akata Jedinostvenog upravnog odjela Općine. U Općini Mače zaposlene su četiri osobe. Uz načelnika kao dužnosnika profesionalca, u Jedinostvenom upravnom odjelu zaposleni su referent za komunalno gospodarstvo i društvene djelatnosti, viši referent za administrativne i financijske poslove te komunalni radnik (grobar), dok zamjenik načelnika obnaša dužnost kao dužnosnik volonter.